

MASTEROPPGAVE

Emnekode: MKI210

Navn: Amalie Hoftun Bjerksæter

Faktorer som påvirker fotballkarrieren til kvinnelige elitespillere i Norge

Factors that Influence the Football Career of Female Elite Players in Norway

Dato: 25.05.21

Totalt antall sider: 62

Forord

Det har vært et spennende, utfordrende og ikke minst lærerikt år. Det er med et smil om munnen at jeg endelig skriver oppgavens forord. For en reise det har vært. Mange lange dager på skolen med både oppturer og nedturer. Det å ha fått muligheten til å forske på et tema som jeg anser som både viktig og interessant, har gjort hele prosessen motiverende. Jeg vil først benytte anledningen til å takke elitespillerne som deltok i dette prosjektet. Uten dere hadde dette ikke blitt en studie.

Jeg vil også takke mine tålmodige venner. Deres støtte og motiverende ord underveis har betydd mye for meg. I tillegg vil jeg også rette en stor takk til min familie og kjæreste. En spesiell takk til mamma for ditt store engasjement for oppgaven og for omsorgen du viser gjennom inspirerende og motiverende ord. Takk til pappa for at du stiller opp og bruker humor til å muntre meg opp på tunge dager. Takk til min bror for gjennomlesing og gode ord. Takk til min samboer og tvillingsøster for at du er genuint interessert og at du har vært en stor støtte for meg på de tøffeste dagene. Takk til Magnus for at du alltid stiller opp og hele tiden har hatt troa på meg. Jeg ønsker også å takke øvrige familie for god støtte underveis. Jeg setter umåtelig stor pris på dere alle.

Tusen takk til Martine, Fredrik og Oda som har vært viktige støttespillere under hele masteren fra den første dagen vi satte oss på toget til Nord universitet i Levanger til vi nå leverer den ferdige masteren. Jeg ser tilbake på to fine, tøffe og morsomme år sammen med dere. Helt til slutt vil jeg takke min veileder Pål Lagestad som har hatt troa på oppgaven fra første stund og som har kommet med gode og konstruktive tilbakemeldinger underveis i prosjektet.

Sammendrag

I 2019 la Norges fotballforbund frem en bekymring knyttet til lav gjennomsnittsalder i de øverste seriene i kvinnefotball, som er på 22,7 år. Den lave gjennomsnittsalderen kan ha en innvirkning på at unge jenter ikke får en tilfredsstillende utviklingsstige, som igjen kan ha konsekvenser for Norges konkurransedyktighet i internasjonal kvinnefotball (NFF, 2019a). Med bakgrunn i lite tidligere forskning om norske, kvinnelige elitespillere og en økende fremvekst av norsk kvinnefotball, er dette et interessant og ikke minst dagsaktuelt tema å se nærmere på.

Studiens hensikt er å undersøke hvilke faktorer som ligger til grunn for at kvinnelige elitespillere i Norge avslutter fotballkarrieren i ung alder, og hvilke faktorer som påvirker de som velger å fortsette. Det ble benyttet en kvalitativ forskningsmetode som ble gjennomført ved hjelp av semistrukturerte intervjuer. Utvalget av informanter er basert på et strategisk utvalg og består av fem kvinnelige elitespillere som har avsluttet fotballkarrieren og fire kvinnelige elitespillere som fortsatt er aktive.

Resultatene fra denne studien viser at faktorene som påvirker tidlig karriereslutt, også har en innvirkning på fortsettelse av fotballkarrieren utover gjennomsnittsalderen i Toppserien. Lav grad av indre og ytre motivasjon, dårlige økonomiske betingelser, høy totalbelastning, lange skadeavbrekk, lite spilletid og andre prioriteringer er faktorer som ligger til grunn for at elitespillerne avsluttet sine fotballkarrierer i ung alder. Disse faktorene blir i større og bedre grad ivarett hos elitespillerne som fortsatt er aktive, og har derfor en innvirkning på at deres fotballkarrierer har en lengre varighet. I tillegg viser resultatene sett i sammenheng med tidligere forskning, at fremveksten av norsk kvinnefotball har bidratt til å forbedre rammebetingelsene til de kvinnelige elitespillerne i Norge de siste årene. I denne studien blir opplevelser og erfaringer til norske, kvinnelige elitespillere tolket i lys av tidligere forskning.

Abstract

In 2019, Norway's Football Association raised a concern over the low average age of female footballers in the top league of women's football – that of 22.7 years. The low average age can result in young girls not achieving satisfactory, developmental progression, which in turn can have consequences for Norway's competitive edge within international women's football (NFF, 2019a). Based on only a small amount of previous research done on Norwegian female elite players, alongside an increasing emergence of Norwegian women's football, this is an interesting and undoubtedly current theme to delve into.

The purpose of this study is to investigate which underlying factors are at play that cause female elite players to give up their football careers at a young age, and which factors influence those who choose to carry on. A qualitative research method was used that was carried out by means of semi-structured interviews. The informant selection is based upon strategic choice and is composed of five female elite players who have finished their football careers, and four female elite players who are still active.

The results of this study show that the factors influencing a player's decision to bring her football career to an early end, also have an impact on her choice to proceed with that career beyond the average player's age in the top league. Low levels of internal and external motivation, poor economic conditions, total player load, long periods of absence due to injury, little playing time and other priorities are the underlying factors that cause elite players to end their football career at a young age. These factors are attended to more seriously and in a better way in elite players who are still active, thus having a decisive impact on the duration of the football career. Seen in the light of previous research, the results also show that the growth of Norwegian women's football has been a contributory factor in improving general conditions for female elite players in Norway over the last years. In this study the elite players' experience and knowledge will be interpreted in the light of previous research.

Innholdsfortegnelse

FORORD.....	I
SAMMENDRAG	II
ABSTRACT	III
1.0 INNLEDNING	1
1.1 BAKGRUNN FOR OPPGAVEN	1
1.2 TIDLIGERE FORSKNING PÅ OMRÅDET	2
1.2.1 <i>Motivasjon for å spille fotball</i>	2
1.2.2 <i>Økonomiske betingelser i kvinnefotballen</i>	3
1.2.3 <i>Høy totalbelastning blant kvinnelige elitespillere</i>	5
1.2.4 <i>Konsekvensen av skadeproblematikk blant kvinnelige elitespillere</i>	5
1.2.5 <i>Å kombinere fotballkarrieren med høyere utdanning</i>	6
1.2.6 <i>Tillit og støtte fra trenere</i>	8
1.2.7 <i>Prioritering av elitefotball</i>	9
1.3 PROBLEMSTILLING	9
2.0 METODE	10
2.1 DESIGN	10
2.2 UTVALG	10
2.2.1 <i>Utvalg 1 – kvinnelige elitespillere som har avsluttet fotballkarrieren</i>	11
2.2.2 <i>Utvalg 2 – Kvinnelige elitespillere som har fortsatt fotballkarrieren</i>	12
2.3 INNSAMLING AV DATA.....	13
2.4 ANALYSE AV DATA	14
2.5 ETIKK OG KVALITET I STUDIEN	18
3.0 RESULTAT OG DISKUSJON.....	19
3.1 GRADEN AV INDRE OG YTRE MOTIVASJON	21
3.2 FREMVEKSTEN AV NORSK KVINNEFOTBALL OG BEDRE ØKONOMISKE BETINGELSER	24
3.3 ØKONOMISK TRYGGHET PÅ BEKOSTNING AV HØY TOTALBELASTNING	28
3.4 SKADEAVBREKK SOM MEDFØRER ET TIDSTAP.....	32
3.5 BEKYMRINGER FOR FREMTIDEN OG KRAV TIL UTDANNING	34
3.6 TILLIT OG SPILLETID	36
3.7 Å PRIORITERE FOTBALL ELLER IKKE	38
3.9 STYRKER OG SVAKHETER	40
4.0 KONKLUSJON	41
6.0 LITTERATURLISTE	45
VEDLEGG:.....	47
VEDLEGG 1: GODKJENNING AV PROSJEKTET	47
VEDLEGG 2: SAMTYKKEERKLÆRING FRA INFORMANTENE	48
VEDLEGG 3: INTERVJUGUIDE.....	52
<i>Utvalg 1</i>	52
<i>Utvalg 2</i>	55

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for oppgaven

Kvinnefotballen hadde sitt gjennombrudd i Norge for 50 år siden. I 1976 ble kvinnefotball akseptert av Norges fotballforbund (NFF) for første gang, og i årene etter spredte interessen seg til hele landet og til jenter og kvinner i alle aldre (Goksøyr, Olstad & Norges, 2002). Mye har skjedd i kvinnefotballen siden da, og i 2018 var det til sammen 113 000 jenter og kvinner i Norge som aktivt drev på med fotball. Norges Fotballforbund sin satsing på kvinnefotball, og en målsetting om å øke andelen jenter og kvinner både på og utenfor banen, har dermed gitt resultater. NFF jobber fortsatt målrettet med jente- og kvinnefotball og har dette som et satsingsområde også i 2020-2023 (NFF, 2019b).

I 2019 la Norges fotballforbund frem en bekymring knyttet til lav gjennomsnittsalder i de øverste seriene for kvinner. Ifølge Tinghefte (NFF's fotballting) fra 2019, opplyses det at spillerne i Toppserien (øverste nivå for kvinner i Norge) hadde en gjennomsnittsalder på 22,7 år. Den lave gjennomsnittsalderen blir ytterligere tydeliggjort i UEFA (Union of European Football Associations) sin undersøkelse der Norge viser et lavere antall med voksne spillere (spillere over 18 år) som spiller aktivt fotball enn mange av de andre UEFA-nasjonene (NFF, 2019b). Til sammenligning viser en tverrsnittsundersøkelse fra 2019 at gjennomsnittsalderen for mannlige spillere i Eliteserien (øverste nivå for menn i Norge) er på 26,5 år, noe som betyr at mennene har en betraktelig lengre karriere enn kvinnene (FK Haugesund, 2019). Med utgangspunkt i disse tallene, viser Forbundsstyret i NFF en bekymring knyttet til at den lave gjennomsnittsalderen kan bidra til at unge jenter ikke får en tilfredsstillende utviklingsstige, som igjen kan ha konsekvenser for Norges konkurransedyktighet i internasjonal kvinnefotball (NFF, 2019a). NFF sin bekymring omkring Toppserien sin lave gjennomsnittsalder, danner dermed en interessant innfallsvinkel for videre forskning. At menn i Eliteserien har en gjennomsnittsalder som er fire år høyere enn kvinnene, synliggjør store forskjeller mellom kjønnene og understøtter viktigheten av å undersøke faktorer som påvirker karrieren til kvinnelige elitespillere. Denne oppgaven vil derfor omhandle faktorer som har betydning for at kvinnelige elitespillere avslutter og fortsetter fotballkarrieren. Min personlige bakgrunn har også betydning for valg av problemområde da jeg selv spiller fotball for en 1. divisjonsklubb og har vært engasjert i kvinnefotball og dens utvikling så lenge jeg kan huske.

1.2 Tidligere forskning på området

Denne studien tar for seg faktorer som påvirker kvinnelige elitespillere sin fotballkarriere i Norge. Tidligere norske studier innenfor samme forskningsområde er mangelfulle, og jeg er derfor avhengig av å inkludere studier fra andre land. Et flertall av studiene jeg har sett nærmere på, er studier fra nordiske land. I tillegg tar jeg for meg en studie fra Polen, en fra Storbritannia og en fra Canada. Med bakgrunn i at disse studiene skildrer en kvinnefotballkultur som er relativt lik den vi har i Norge, er det derfor naturlig å inkludere disse studiene i min oppgave. En fellesnevner for studiene er at et flertall av utøverne er semi-profesjonelle, noe som betyr at de kombinerer fotballkarrieren med studier og/eller jobb. Samtidig viser studiene en stadig økende profesjonalisering i kvinnefotballen.

1.2.1 Motivasjon for å spille fotball

I 2014 gjennomførte Brandt-Hansen, Therkelsen og Ottesen en undersøkelse som omhandlet danske kvinnelige elitespillere som har avsluttet fotballkarrieren og som fortsatt er aktive. De samlet inn data både gjennom spørreskjema og intervju. Deltakerne besto av 89 nåværende spillere i DBU sitt talentsystem (Dansk Boldspil-Union er særiddrettsforbundet for fotball i Danmark, tilsvarer Norges Fotballforbund) og 44 nåværende og tidligere A-landslagspillere. Deltakerne var mellom 14-40 år der hele 77,9 % var i aldersgruppen 14-21 år (Brandt-Hansen, Therkelsen & Ottesen, 2014). Undersøkelsen tok for seg både motivasjon og manglende motivasjon for å spille fotball på elitenivå. I besvarelsene til de tidligere elitespillerne var manglende motivasjon, skader og mangel på tid de tre viktigste årsakene til frafall på elitenivå. Likeledes var manglende motivasjon også en av de hyppigste årsakene som de nåværende elitespillerne forventet som fremtidige grunner til frafall (Brandt-Hansen et al., 2014). På spørsmålet om hva som motiverte de nåværende spillerne til å spille elitefotball, var det faktorer som muligheten til hele tiden å bli bedre, gleden ved å prestere selv og det faktum at de syntes fotball var morsomt og lystbetont som gikk igjen. Prestasjonene og gleden ved spillet var derfor viktige motivasjonsfaktorer for at de spilte fotball på elitenivå (Brandt-Hansen et al., 2014). I studien til Brandt-Hansen et al. (2014) skiller de også mellom elitespillere som har spilt på ungdomslandslag/seniorlandslag (U/A-landslag), og de som ikke har spilt på noen landslag. En signifikant forskjell mellom disse utvalgene, var at faktorer som det å ha kvalifiserte trenere, muligheten for flere elitetreninger, større utfordringer, et ønske om å se hvor langt de kunne nå, samt muligheter for landslagsspill ble betraktet som viktigere hos de som har spilt/spiller på U/A-landslag enn de

som aldri har vært innom landslag. På spørsmål om hva som hadde størst betydning for at de spiller på elitenivå, viste undersøkelsen at viljen til å trene hardt og disiplinert, viljen til å nå langt, kjærlighet til spillet og støtte fra familie og søsken gikk igjen blant alle elitespillerne i studien. Støtte fra trener og ledere og støtte fra venner og kjæreste var derimot ikke like viktig (Brandt-Hansen et al., 2014). Av 13 potensielle faktorer som hadde betydning for motivasjonen til å spille på elitenivå, var det «penger og andre materielle goder» som viste seg å ha minst betydning blant alle elitespillerne. I tillegg kom det å «tjene penger på sporten» dårligst ut på spørsmål om hvilke mål og ambisjoner de hadde med fotballen. Ifølge Brandt-Hansen et al., (2014) er ikke dette uventet, da mulighetene for å tjene penger og leve som helprofesjonelle er begrenset innen dansk kvinnefotball.

1.2.2 Økonomiske betingelser i kvinnefotballen

Økonomiske faktorer ble på ulike måter fremhevet i mange av studiene som betydningsfulle for karrieren til kvinnelige fotballspillere. I den kvantitative studien til Brandt-Hansen & Ottesen (2017): «Caught between passion for the game and the need for education: a study of elite-level female football players in Denmark», deltok kvinnelige spillere fra 3F Ligaen, som nå heter «Gjensidige Kvindeliga» (øverste nivå i Danmark), og det danske landslaget. Gjennom et digitalt spørreskjema, svarte danske elitespillere på spørsmål vedrørende deres store lidenskap for fotball og utfordringer som forekommer ved å kombinere en fotballkarriere med hverdagen, utdanning og arbeid. Av de 102 elitespillerne som deltok i studien, var det kun 2 % av spillerne som hadde en helprofesjonell kontrakt. De resterende spillerne var avhengige av inntektsbringende arbeid, studentstipend eller hjelp hjemmefra for å kunne ha en fotballkarriere. På bakgrunn av at fåtallet hadde fulltidskontrakter, antyder Brandt-Hansen & Ottesen (2017) en oppfatning om at kvinnefotball i Danmark blir sett på som en amatør-elite-idrett. Det vil si at kvinnene hadde manglende muligheter til å kunne drive med sin idrett på fulltid. I de siste årene har det derimot vært en større grad av profesjonalitet i kvinnefotballen, men likevel hadde hele 73 % av de danske kvinnelige spillerne i undersøkelsen amatørkontrakter.

Brandt-Hansen & Ottesen (2017) undersøkte også faktorer som påvirker hvorfor de danske spillerne fortsetter å spille på elitenivå, og hvilke faktorer som kan ha innvirkning på beslutningen om å avslutte elitekarrieren en gang i fremtiden. Blant faktorer som hadde betydning for hvorfor elitespillerne kunne forestille seg å avslutte fotballkarrieren, var det mangel på tid og økonomiske ressurser som gikk igjen. I tillegg til denne studien, viser også

resultatene til McCormack (2011) og Grygorowicz et al. (2019) at informantene hadde en utilstrekkelig inntekt gjennom fotballen, noe som tvang spillerne til å prioritere deltidsjobber eller studier, om de ikke fikk økonomiske bidrag hjemmefra for eksempel familie. Som det kommer frem i datamaterialet til Grygorowicz et al. (2019), hadde økonomiske utfordringer en innvirkning på treningsoppmøte som i ytterste konsekvens kan ende med en avslutning av fotballkarrieren. Studien til Balsvik (2019) fremhever at økonomi og interesse har en gjensidig påvirkning, da gode økonomiske rammer er en betingelse for å lettere kunne øke interessen for kvinnefotball. Motsatt er større interesse en betingelse for å øke de økonomiske rammene for kvinnelige elitespillere.

Videre i studien beskriver Balsvik (2019) kvinnefotballens største sponsoravtale gjennom tidene i Norge hvor boligentreprenøren OBOS gikk inn som generalsponsor i Toppserien i 2017. Denne sponsoravtalen har bidratt med flere tiltak for å bedre vilkårene til kvinnelige fotballspillere. Blant annet flere lønnede ansatte i klubbene og to proffdager i uka, hvor spillerne mottar økonomisk kompensasjon for å kunne bruke hele dagen på trening, videoanalyse og felles måltid med laget. OBOS sin involvering i Toppserien har også bidratt til at andre bedrifter har inngått sponsorkontrakter i kvinnefotballen. På den måten bidrar sponsorene til utvikling av kvinnefotball som er under en stor endringsprosess (Balsvik, 2019).

I tillegg til Balsvik (2019), tar også studien til Wang (2019) for seg viktigheten av å vektlegge økonomiske betingelser. Wang (2019) undersøkte toppserieklubben Vålerenga Fotball Damer sin organisasjonsidentitet. Gjennom dybdeintervjuer, fant hun ut at det var et gap mellom klubbens faktiske identitet og ønsket identitet. Særlig når det gjelder de økonomiske betingelsene hadde klubben et forbedringspotensiale for å kunne å leve opp til deres ønske om at alle deres spillere skal ha gode nok betingelser til å drive med fotball på heltid (Wang, 2019). Vålerenga har gjort noen forbedringer de siste årene ved at alle spillerne har fått tilgang til bedre fasiliteter og tilbud om to proffdager i uka. I tillegg har flere spillere fått proffkontrakter med lønn. I studien til Balsvik (2019) og Wang (2019) blir viktigheten av økonomi tydeliggjort. Gjennom en utvikling i profesjonaliseringen og kommersialiseringen i norsk kvinnefotball, tyder dette på at økonomien til klubbene forbedres og dermed blir også lønningene til spillerne høyere.

1.2.3 Høy totalbelastning blant kvinnelige elitespillere

På bakgrunn av at mange kvinnelige fotballspillere balanserer en hverdag mellom utdanning, arbeid, familieliv og elitefotball, er det ikke overraskende at 85 % av informantene i studien til Bøe & Eide (2009) ofte følte seg presset tidsmessig i hverdagen. Wang (2019) uttrykker at totalbelastningen til de kvinnelige fotballspillerne ikke er bærekraftig og poengterer viktigheten av å frigjøre tid slik at spillerne får mulighet til å kunne trene og hvile nok, samtidig som at de også skal kunne ha et sosialt liv utenom fotballen. Mye tyder på at totalbelastningen til spillerne har en sammenheng med både utdanning og økonomi. Dette blir bekreftet i studien til Grygorowicz (2019) som viser at en stor andel av de polske kvinnelige spillerne fikk for lite tid til trening på grunn av jobb og utdanning, noe som førte til at de la opp. En annen hyppig faktor til karriereslutt var familie og barn. Dette går igjen i studien til Brandt-Hansen & Ottesen (2017) der også de danske fotballspillerne beskriver det å skulle få barn og ivareta en familie som en mulig årsak til å forlate fotballen en gang i fremtiden. I en tidligere undersøkelse av Brandt-Hansen, Therkelsen & Ottesen (2014) viste resultatene at prioritering av utdanning, jobb, venner eller manglende tid og/eller lyst til å spille fotball var årsaker som hadde en betydning for frafall. I tillegg svarte over 50 % av elitespillerne at de var helt enige eller enige i at tidspress og det å ikke få hverdagen til å gå opp var en utfordring.

I artikkelen til McGreary, Morris & Eubank (2021) blir begrepet «dual careers» benyttet for å forklare de britiske kvinnelige elitespillerne sine utfordringer knyttet til å kombinere idrett med studier og/eller jobb. Begrepet betyr på norsk å ha en dobbel karriere, og i denne artikkelen beskrives det som vanlig for kvinnelige elitespillere i Storbritannia. Elitespillerne som deltok i studien representerte klubber som spilte i FA WSL (øverste nivå i England). Resultatene viste at de kvinnelige elitespillerne opplevde et krav om å balansere både utdanning, jobb og elitefotball i tillegg til å opprettholde et sosialt liv (McGreary, Morris & Eubank, 2021).

1.2.4 Konsekvensen av skadeproblematikk blant kvinnelige elitespillere

Fuller et al. (2006) definerer en fotballskade som en fysisk plage som har blitt påført på en fotballtrening eller fotballkamp. For skader som resulterer i at spillere ikke har mulighet til å ta full del i treninger eller kamper, brukes begrepet «time-loss injury» som definerer skader som har et tidstap. Hvor alvorlig skadene er, bedømmes etter antall dager fra dagen skaden skjedde til spilleren er tilbake for fullt (Fuller et al., 2006).

Studien til Grygorowicz et al. (2019) tar for seg problematikken rundt kvinnelige fotballspillere sin tidlige avslutning av fotballkarrieren og har som mål å finne årsaker til hvorfor deres idrettskarrierer avsluttes. 93 tidligere polske fotballspillere deltok og svarte på en digital spørreundersøkelse, der hensikten var å undersøke de vanligste årsakene til avslutning av idrettskarrieren. I analysen kategoriserte de datamaterialet inn i to grupper. Den ene gruppa representerte de spillerne som sluttet med fotball på grunn av skadeproblematikk. Den andre gruppa representerte de spillerne som avsluttet karrieren av ikke-skadelige årsaker (Grygorowicz et al., 2019). Resultatene viser at skaden i seg selv og frykten for å bli skadet for andre eller påfølgende gang, var den viktigste årsaken til at de tidligere polske spillerne som hadde opplevd skadeproblematikk, avsluttet sin fotballkarriere. 46 % av spillerne som sluttet på bakgrunn av en langvarig skade, oppga at de ville spilt lengre om det ikke hadde vært for konsekvensene skadene forårsaket. Av de spillerne som sluttet på grunn av ikke-skadelige årsaker, var det vanskeligheter med å kombinere fotball med studier og jobb, i tillegg til stipend som ikke var tilstrekkelig nok, som var hovedårsaken til at de avsluttet fotballkarrieren (Grygorowicz et al., 2019).

I den kvantitative studien til Sandon, Werner & Forssblad (2015): «Factors associated with returning to football after anterior cruciate ligament reconstruction» ble faktorer som er forbundet med å komme tilbake etter rekonstruksjon av fremre korsbånd (ACL) undersøkt. Det var 89 kvinnelige fotballspillere og 116 mannlige fotballspillere som hadde erfart en slik skade med påfølgende behandling som deltok i undersøkelsen. Studien viser at kvinnelige fotballspillere har en større risiko for å få en ACL-skade, og i tillegg oppstår en slik skade oftere i yngre alder hos kvinner sammenlignet med menn. Studien fant også ut at det er færre kvinner enn menn som returnerer til fotballen etter et slikt skadeopphold (Sandon, Werner & Forssblad, 2015).

1.2.5 Å kombinere fotballkarrieren med høyere utdanning

Som tidligere nevnt, undersøker studien til Brandt-Hansen & Ottesen (2017) hvordan kvinnelige elitespillere kombinerer de tøffe kravene i et fotballiv med behovet for utdanning. Det var samtidig flere av elitespillerne som hadde ønsker om en gang i fremtiden å kunne prioritere utdanning, arbeid og barn.

I Bøe og Eide (2009) sin studie, ser de på hvilke faktorer som påvirker idrettsutøvere til å ta høyere utdanning. Dette er en bacheloroppgave, men med bakgrunn i at de har inkludert et forholdsvis høyt antall respondenter i spørreundersøkelsen og har en bra svarprosent på 68 %, styrker dette studiens pålitelighet. Studien inkluderer mannlige håndballspillere som spiller i Postenligaen og kvinnelige fotballspillere som spiller i Toppserien. Av de 137 spillerne fra Toppserien som deltok i Bøe og Eide sin spørreundersøkelse, var i underkant 60 % studenter. Av de kvinnelige spillerne som kombinerte fotball med høyere utdanning, svarte 58 % at studiene gikk utover fotballkarrieren som følge av at det økende tidsmessige presset påvirket forberedelsene før trening og kamp (Bøe & Eide, 2009).

Studien til Gammelsæter & Solenes (2013): «Money in – brains out? Institutional logics affecting athletes' preparation for alternative careers» er en oppfølgingsstudie av Bøe & Eide (2009) og tar for seg sammenhengen mellom utøvernes kontraktstype og deres høyere utdanning. Deres studie består av et utvalg av norske profesjonelle og semi-profesjonelle mannlige fotballspillere og semi-profesjonelle kvinnelige håndballspillere. Tatt i betraktning at denne studien ikke tar for seg kvinnefotball, påpeker Gammelsæter & Solenes at kvinnelige fotballspillere i likhet med kvinnelige håndballspillere kategoriseres som semi-profesjonelle idrettsutøvere. De definerer semi-profesjonell idrett som idrett der mer enn 75 % av utøverne ikke kan tjene til livets opphold gjennom lønna de tjener i idretten sin. Resultatene til Gammelsæter & Solenes (2013) viser at det er mer vanlig for utøvere som bedriver en semi-profesjonell idrett å kombinere idrettskarrieren med høyere utdanning, mens de profesjonelle utøverne ser mer på seg selv som ansatte og er i større grad mer villige til å utsette utdanningen (Gammelsæter & Solenes, 2013).

Utdanning og dens påvirkning på fotballkarrieren kan variere fra land til land. I McCormack (2011) sin studie fremheves forskjeller mellom utdanningssystemene i Norge og Canada. Det kommer blant annet frem at fotballen i stor grad påvirket de norske spillernes valg av videregående skole, og dermed valgte de skoler som tilrettela for å spille elitefotball ved siden av utdanningen. I Canada ble ikke spillernes fotballdeltakelse like avgjørende for valg av skole på videregående nivå, men den hadde derimot betydning for valg av høyere utdanning. Ved valg av høyere utdanning var det flere både blant de kanadiske og de norske spillerne som ble tiltrukket av universitetsgradene i Canada og USA. Disse universitetene har egne lag og tilbyr profesjonelle fotballprogram på skolene. Spillerne kan da få mulighet til å motta finansiering gjennom stipend avhengig av spillernes ferdighetsnivå, i motsetning til Norge

hvor universitetene ikke har noen tilknytning til fotball. I Norge spiller elitespillere for en klubb uavhengig av hvilket universitet/høyskole de går på, og de må derfor tilpasse studier og fotball i mye større grad på egen hånd. Til tross for at utøvere i Norge ikke har mulighet til å få stipend for sine fotballferdigheter, har alle studenter i Norge rett på studiestøtte i form av studielån og stipend som gjør den økonomiske belastningen litt mindre (McCormack, 2011).

Både studiene til McCormack (2011) ; Brandt-Hansen & Ottesen (2017) ; Bøe & Eide (2009) og Gammelsæter & Solenes (2016) beskriver viktigheten av utdanning for kvinnelige fotballspillere, da de i større grad enn idrettsutøvere som lever en hel-profesjonell livsstil, blir tvunget til å tenke langsiktig og ha en plan B. Selv om idrett er en uforutsigbar karriere for alle utøvere, vil mannlige elitespillere i større grad ha sikre seg økonomisk gjennom karrieren, mens kvinnelige fotballspillere vil ha lite å falle tilbake på. I undersøkelsen til Bøe og Eide (2009) spør de om informantene frykter for fremtiden når de legger opp som aktive idrettsutøvere. Resultatene viser at utdanning skaper en trygghet for fremtiden. De som ikke har tatt noen form for høyere utdanning viste en større grad av bekymring rundt det å en gang måtte legge fotballsko på hylla (Bøe & Eide, 2009).

1.2.6 Tillit og støtte fra trenere

Studien til Johansen (2016) legger vekt på trenerens betydning. Hun beskriver treneren som en viktig fagperson på sitt felt som har stor makt til å bestemme hvilke spillere som skal være med på laget og hvem som skal spille kamper. Treneren sin oppgave er å planlegge, gi tilbakemeldinger og gjennomføre treninger og kamper. Spillerne er avhengige av trenerne for å utvikle seg som fotballspillere og for å kunne vise seg frem og prestere når det gjelder. I Johansen (2016) sin studie undersøkte hun hvilke handlingsbetingelser som påvirket ungdomsspillere av begge kjønn på veien mot å bli elitespillere på det høyeste nivået i Norge. Resultatene viste at jentene og guttene stilte forskjellige krav til trenerne sine, der begge kjønn vektla faglig forståelse og kunnskap, mens jentene i større grad syntes det var viktig at treneren ga anerkjennelse og at de følte seg sett. I tillegg viste resultatene at det var en sammenheng mellom spillernes syn på treneren og forventninger om prestasjon og spilletid. De spillerne som hadde fått mye spilletid og som var faste i startelleveren, var fornøyde med trenerne sine, mens de som hadde vært en del innbyttere gjennom karrieren var mindre fornøyde (Johansen, 2016). I studien til Brandt-Hansen et al. (2014) viste resultatene at det var en signifikant forskjell mellom de danske elitespillerne som hadde erfaring fra U/A-landslag og de som ikke hadde erfaring fra landslag i hvor stor grad de opplevde tillit og støtte

fra trenere og klubb. De elitespillerne som verken hadde spilt på aldersbestemte landslag eller seniorlandslag, følte i større grad at en manglende støtte fra trenere og klubb var en av årsakene til at de sluttet med fotball på elitenivå (Brandt-Hansen et al., 2014).

1.2.7 Prioritering av elitefotball

Brandt-Hansen et al. (2014) sin undersøkelse tar for seg blant annet hvordan de danske elitespillerne prioriterer fotballen. Ved bruk av spørreskjema, skulle deltakerne sette opp eliteidrett, utdanning, venner, familie, fester og sosiale aktiviteter og jobb i en prioritert rekkefølge. I resultatene blant spillerne som var mest eliteaktive (spillere fra 3F-ligaen eller i utlandet), var det kun familie som ble prioritert fremfor elitefotballen. Jobb, fester og sosiale aktiviteter kom nederst i rangeringen. Utdanning gikk også igjen som en viktig prioritering like etter elitefotballen. Funnene til Brandt-Hansen et al. (2014) viste også en sammenheng mellom nivå og prioritering av elitefotball. De spillerne som spilte i 3F-ligaen, prioriterte elitefotball høyere enn spillerne som spilte i 1. divisjon (andre nivå i Danmark). Både familie, utdanning og venner kom før elitefotball på prioriteringslisten blant spillerne på andre nivå i Danmark. En annen ulikhet mellom elitespillerne som spilte i 3F-ligaen og elitespillerne som spilte i 1. divisjon, var deres mål og ambisjoner innen elitefotball. Elitespillerne som spilte på øverste nivå hadde i større grad mål og ambisjoner om å leve ut sitt potensiale og bli blant de beste kvinnelige elitespillerne i Danmark (Brandt-Hansen et al., 2014).

1.3 Problemstilling

En gjennomgang av tidligere forskning innenfor kvinnefotball har synliggjort at området som omhandler faktorer som påvirker kvinnelige elitespillere til å fortsette eller avslutte sin fotballkarriere, er et understudert felt både i Norge og internasjonalt. Det kan tyde på at forskning på kvinnelige fotballspillere generelt sett både er mangelfull og utdatert. Av den forskningen som er gjort på dette forskningsfeltet, er det ingen som ser på det samme problemområdet sett i sammenheng med de inklusjonskriteriene og det utvalget jeg har valgt. I tillegg har den tidligere forskningen i liten grad problematisert tidlig avslutning av fotballkarrieren for kvinnelige elitespillere i Norge. Norges fotballforbund sin bekymring knyttet til lav gjennomsnittsalder i Toppserien understreker at denne studien både er etterlengtet og nødvendig. I mitt forskningsprosjekt håper jeg derfor å kunne bidra til å kaste lys over kvinnefotball i Norge ved å undersøke faktorer som påvirker kvinnelige elitespillere til å avslutte fotballkarrieren i ung alder, og faktorer som påvirker kvinnelige elitespillere til å

fortsette fotballkarrieren utover gjennomsnittsalderen. Studiens problemstilling lyder som følger: *Hvilke faktorer ligger til grunn for at kvinnelige elitespillere i Norge avslutter sine fotballkarrierer i ung alder, og hvilke faktorer påvirker de som velger å fortsette?*

2.0 Metode

2.1 Design

I min studie har jeg benyttet meg av et kvalitativt design og en fenomenologisk-hermeneutisk tilnærming. Det vil si at jeg ønsker å gå i dybden ved å utforske kvinnelige elitespillere sine meninger, holdninger og erfaringer (Tjora, 2017). Datainnsamlingen foregikk ved kvalitative intervjuer med en delvis strukturert tilnærming. Forskningsprosjektet ble godkjent av Norsk senter for forskningsdata (NSD) (vedlegg 1) før jeg begynte å samle inn data.

2.2 Utvalg

I mitt forskningsprosjekt er utvalget av informanter basert på et strategisk utvalg. Det vil si at informantene jeg har inkludert i studien ikke er tilfeldig valgt ut, men er rekruttert på bakgrunn av at deres egenskaper eller kvalifikasjoner samsvarer med min problemstilling (Thagaard, 2013). Min problemstilling er todelt og ser på faktorer som påvirker at kvinnelige elitespillere avslutter sin fotballkarriere i ung alder og faktorer som påvirker at de fortsetter fotballkarrieren utover gjennomsnittsalderen. Av den grunn har jeg delt inn informantene i to utvalg der utvalg 1 representerer kvinnelige elitespillere som har sluttet i ung alder, og utvalg 2 representerer de som fortsatte fotballkarrieren utover gjennomsnittsalderen. I mitt strategiske utvalg satte jeg visse kriterier som måtte oppfylles for å kunne delta i mitt forskningsprosjekt. For det første måtte alle informantene være kvinner og født mellom 1991 og 1995. For det andre måtte informantene spille eller ha spilt fotball i Toppserien som er øverste nivå i Norge. Her satte jeg et krav til minst 20 spilte kamper, uavhengig av hvor mange spilleminutter spillerne hadde per kamp. Dette med bakgrunn i at jeg ønsket spillere som hadde erfaring med en elitekarriere og spill i Toppserien, men samtidig ønsket jeg ikke å ekskludere spillere som ikke var fast på laget. Ettersom mitt forskningsspørsmål er basert på den lave gjennomsnittsalderen i Toppserien fra 2019, måtte mine utvalg bestå av både kvinner som sluttet tidlig og kvinner som har holdt på lenge. I tillegg var det relevant å finne informanter som har sluttet rundt gjennomsnittsalderen, men som er i samme årsklasse som de som fortsatte fotballkarrieren. Dette med bakgrunn i at fremveksten innen kvinnefotball i Norge har utviklet seg de siste årene. Ved å velge informanter fra samme årskull, sikret jeg

derfor at spillerne hadde det samme utgangspunktet når de var aktive. Nedenfor har jeg beskrevet de kriteriene som jeg satte til hvert utvalg og fremgangsmåtene jeg benyttet når jeg skulle finne aktuelle informanter til forskningsprosjektet mitt.

2.2.1 Utvalg 1 – kvinnelige elitespillere som har avsluttet fotballkarrieren

Et eget utvalgskriterium for gruppen med elitespillere som har avsluttet fotballkarrieren, var at informantene måtte ha sluttet med elitefotball i ung alder. Da jeg skulle definere «ung alder», valgte jeg å ta utgangspunkt i gjennomsnittsalderen i Toppserien fra 2019 som var 22,7 år og inkluderte kvinnelige elitespillere som avsluttet fotballkarrieren i alderen mellom 19 og 24 år. Jeg definerte også elitefotball som de to øverste divisjonene i Norge som omhandler 1. divisjon og Toppserien. Det vil si at disse informantene fremdeles kunne spille fotball, men kun på breddenivå.

Manglende oversikt og statistikk over elitespillere som hadde sluttet, førte til at jeg måtte undersøke mye på egenhånd. Jeg benyttet meg en del av nettsiden «altomfotball.no» som inneholder mye statistikk, resultater, tabeller, kampfakta og faktaopplysninger om de ulike spillerne som har spilt i Toppserien de siste 10 årene (altomfotball, 2021). Ved å se gjennom kampstatistikk fra 2009, 2010 og 2011, fikk jeg en oversikt over unge spillere (født mellom 1991-1995) som har spilt for en eller flere av disse toppserieklubbene: Klepp, Røa, Stabæk, Kattem, Sandviken, Arna-Bjørnar, Grand Bodø, Fart, Medkila, Amazon Grimstad, Kolbotn, Vålerenga, Fløya, LSK og Trondheims-Ørn. Det var stort sett disse klubbene som var i Toppserien i dette tidsrommet.

For å sikre at informantene jeg skulle intervjuer hadde god nok erfaring til å kunne svare på spørsmålene mine, valgte jeg å avgrense utvalget til å se på elitespillere som har spilt minst 20 kamper i Toppserien. Jeg brukte deretter nettsiden til Norges fotballforbund som har en oversikt over klubbstatistikk og landslagsstatistikk til spillere som spiller fotball i Norge (NFF, 2021). Denne nettsiden ga meg en oversikt over når de utvalgte spillerne spilte sin siste kamp for et norsk lag. En svakhet ved denne nettsiden er at den ikke vil vise om spilleren har byttet til en utenlandsk klubb. En feilfaktor kunne derfor være at jeg ville rekruttert elitespillere som ikke oppfyller kriteriet om å ha avsluttet fotballkarrieren, da spillerne potensielt kunne spilt fotball i utlandet. Dette måtte jeg derfor ta hensyn til. Jeg undersøkte deretter alle potensielle elitespillere hver for seg for å utelukke at noen i mitt utvalg var utenlandsproffer. Til slutt satt jeg igjen med 18 aktuelle informanter. Disse fikk tilsendt

informasjon om prosjektet og en henvendelse om de ville delta i studien. Etter hvert endte jeg opp med et utvalg på fem informanter. Gjennomsnittsalderen for disse informantene da de avsluttet elitekarrieren er på 21 år ($SD=2,3$). Det vil si at dette utvalget har en gjennomsnittsalder som er lavere enn det nasjonale snittet for Toppserien, som var på 22,7 år i 2019.

2.2.2 Utvalg 2 – Kvinnelige elitespillere som har fortsatt fotballkarrieren

Da jeg skulle finne informanter som har fortsatt sin fotballkarriere utover gjennomsnittsalderen, valgte jeg å avgrense dette til å se på spillere i alderen 26-31 år, altså et aldersspenn på fem år. Hensikten med å søke informanter som er et stykke over gjennomsnittsalderen på 22,7 år, var å få frem tydelige motsetninger til utvalg 1. I utvelgelsen benyttet jeg meg av selvseleksjon og sendte ut informasjon om forskningsprosjektet og spørsmål om deltakelse til daglige ledere i Toppserieklubbene. De sendte informasjonen videre til sine aktuelle spillere som kontaktet meg om de var interessert. Jeg endte opp med å inkludere fire elitespillerne som passet mine utvalgskriterier og som utgjorde en gjennomsnittsalder på 27, 8 år ($SD=1$). Gjennomsnittsalderen på utvalg 2 er derfor nesten fem år høyere enn den nasjonale gjennomsnittsalderen i Toppserien fra 2019. Antall informanter i utvalg 1 og 2 utgjorde til sammen ni informanter. Disse representerte forskjellige toppserieklubber i Norge. Det ble med andre ord et bredt spekter med informanter som kan bidra til varierte svar som kan generaliseres i større grad.

I forkant av intervjuene, gjennomførte jeg et pilotintervju av en elitespiller på 25 år som fortsatt er aktiv og som spiller for en toppserieklubb. Hensikten med et slikt intervju, var at jeg skulle få prøve ut intervjuguiden og spørsmålene mine i en realistisk intervjusituasjon før det virkelig gjaldt. Intervjuet ble gjennomført i et fysisk møte hjemme hos informanten og hadde en varighet på to timer. Pilotintervjuet ga meg god trening i intervjurollen og bidro til å kvalitetsjekke intervjuguiden. I etterkant gjorde jeg noen endringer i intervjuguiden der jeg blant annet luket ut likelydende spørsmål, ledende spørsmål og spørsmål som ikke ville ha gitt svar på mitt forskningsspørsmål. På bakgrunn av disse endringene, sikret jeg i større grad en mer spesifikk og ryddig intervjuguide med åpne spørsmål. I forkant av hovedintervjuene endret jeg også litt på rekkefølgen på spørsmålene, og bestemte meg for å definere et par begrep som ble benyttet i intervjuguiden. Jeg fikk derimot bekreftet at de fleste spørsmålene jeg hadde laget var relevante og kunne gi svar på det forskningsprosjektet mitt skulle undersøke. Jeg følte meg derfor godt forberedt til hovedintervjuene.

2.3 Innsamling av data

I en tid der koronapandemien påvirker en stor del av samfunnet, måtte jeg ta hensyn til smitterisiko og smittevernregler da jeg skulle samle inn data til min forskningsstudie. Det var derfor mye opp til informantene om de ville møtes fysisk og eventuelt hvor de ville møtes. De fire første intervjuene lot seg gjennomføre ved personlig møte. Intervjuene foregikk bevisst i store rom med mulighet for å holde god avstand til hverandre. På den måten kunne vi unngå å bruke munnbind, noe som kunne sette preg på intervjuet. I tidsrommet når de resterende intervjuene skulle gjennomføres, gjorde derimot koronasituasjonen det vanskelig både å reise og å møtes fysisk. Jeg foretok derfor to intervjuer via telefon og tre intervjuer ved bruk av den digitale kommunikasjonsplattformen Teams. De intervjuene som foregikk via telefon ble organisert på bakgrunn av informantene sine ønsker, enten av praktiske årsaker eller at de følte det var mer komfortabelt enn å benytte Teams. En svakhet ved bruk av telefonintervju kan være at noe av samtaleaspektet forsvinner fordi den nonverbale delen av kommunikasjon går bort. Det var derfor fint at de aller fleste hadde mulighet til å enten møtes fysisk eller over videosamtale med plattformen Teams, da både kroppsspråk, øyekontakt og ansiktsuttrykk kan bidra i kommunikasjonen mellom informanten og forskeren. Varigheten på intervjuene varierte. Det korteste intervjuet hadde en varighet på 40 minutter, mens det lengste intervjuet varte i 1,5 time. De fleste intervjuene hadde derimot en varighet på omtrent 1 time.

Jeg tok utgangspunkt i en delvis strukturert intervjuguide med åpne spørsmål som krever utdyping (vedlegg 3). At intervjuguiden er delvis strukturert, betyr at jeg ikke trenger å følge intervjuguiden slavisk, men at svarene til informanten påvirker rekkefølgen på spørsmålene jeg stiller (Thagaard, 2013). Det var derfor viktig å være fleksibel og konsentrert underveis i intervjuet, slik at jeg kunne være sikker på at alle spørsmålene som var viktige for problemstillingen min, ble besvart. Underveis i intervjuene hadde jeg fokus på å utvikle tillit og troverdighet til informantene slik at det ble en god sosial interaksjon mellom oss. Jeg hadde derfor fokus på å vise sympati, engasjement og oppmuntring, noe som ga et godt grunnlag for at informanten kunne åpne seg opp og ha lyst til å dele sine erfaringer og meninger (Thagaard, 2013).

Under intervjuene tok jeg lydopptak ved bruk av mobiltelefon. I motsetning til å ta notater underveis i intervjuet, sikret jeg gjennom lydopptak at jeg ikke gikk glipp av det som ble sagt.

I tillegg fikk jeg konsentrert meg om å stille gode oppfølgingsspørsmål og generelt være en god lytter i intervjuet. I forkant av alle intervjuene fikk informantene tilsendt et informasjonsskriv som omhandlet deres rettigheter som deltakere i mitt forskningsprosjekt. I dette skrivet fulgte det også med en samtykkeerklæring som informantene måtte skrive under på før intervjuene (vedlegg 2). Her samtykket de til å delta i studien og at personalopplysninger om helse og sosiale forhold kan inkluderes i prosjektet så fremt opplysningene anonymiseres. Etter endt intervju, ble lydopptakene overført til to ulike digitale enheter som skal slettes ved prosjektslutt. Dette er med på å sikre at alle personlige opplysninger blir behandlet konfidensielt.

2.4 Analyse av data

Etter å ha gjennomført ni intervju, satt jeg igjen med en stor mengde data. Jeg startet med å transkribere alle intervjuene. Under transkriberingen spilte jeg av intervjuene med lavere hastighet på lydklippene for å sikre at jeg fikk med meg alt samtidig som jeg skrev på PC. Med et bredt utvalg av informanter fra hele Norge, valgte jeg å transkribere alle intervjuene på bokmål for å sikre anonymiteten.

Transkribering av ni intervju resulterte i en stor mengde ustrukturert datamateriale. I analysen måtte jeg derfor redusere mengden data, samtidig som jeg analyserte og fortolket dem. Jeg benyttet meg av en fenomenologisk-hermeneutisk tilnærming til datamaterialet. Det vil si at jeg ønsket å forstå fenomener og situasjoner på grunnlag av ståstedet til elitespillerne og dermed beskrive omverdenen slik de opplever den (Thagaard, 2013). I tillegg ønsket jeg å fortolke datamaterialet og utforske meningsinnholdet med dataene jeg har samlet inn. Hermeneutikk blir fremhevet som at fenomener kan tolkes ulikt og at det derfor ikke finnes en egentlig sannhet. Ifølge Thagaard (2013) legger hermeneutikken vekt på å fortolke et utsagn og deretter undersøke et dypere meningsinnhold enn det som øyeblikkelig blir oppfattet. Dette vil si at min forskning søker å oppnå både en innsikt og forståelse og en forklaring om fenomenet gjennom tolkning av ni intervjutekster.

Da jeg var ferdig med all transkribering, startet jeg med å kode datamaterialet. I intervjuene hadde jeg fokus på en åpen samtale med god flyt. Intervjuguiden ble som tidligere nevnt ikke fulgt slavisk og enkelte spørsmål ble besvart i andre sammenhenger enn det som var planlagt. Jeg stilte også mange oppfølgingsspørsmål som varierte mye ut fra hva informantene svarte.

På bakgrunn av dette, måtte jeg gå nøyere til verks da jeg skulle analysere datamaterialet, da hvert intervju utartet seg forskjellig.

Jeg hadde ikke laget forhåndsbestemte kategorier i forkant av analysene. Bakgrunnen for dette valget var at jeg ikke ønsket at forhåndsantatte hypoteser skulle danne utgangspunktet for resultatene. Jeg har gjennomført to analyseprosesser. I en nærmere beskrivelse av den første prosessen, ble analysene foretatt ved hjelp av dataprogrammet NVivo 12. I dette programmet leste jeg gjennom hvert intervju og kodet materialet. Disse kodene dannet dermed utgangspunktet for neste steg i analysen som var kategorisering. Da kategoriserte jeg kodene etter tematisk sammenheng og utelukket de kodene som ikke var relevante for studien. Kategorisering bidrar til å strukturere meningen fra lange intervjuetekster og å gjøre det enklere å finne fellestrekk (Kvale, Brinkmann, Anderssen & Rygge, 2009). Ettersom jeg hadde to forskjellige utvalg, delte jeg inn kodene under hovedkategoriene: «årsaker til å avslutte karrieren sin i ung alder» og «årsaker til å fortsette karrieren sin utover gjennomsnittsalderen». Kodene representerte ulike faktorer som enten påvirket elitespillerne til å avslutte fotballkarrieren, til å fortsette fotballkarrieren eller til både å fortsette og avslutte fotballkarrieren. Kategoriseringen av datamaterialet er skissert i siste kolonne i tabell 1 og tabell 2. Jeg benyttet meg deretter av fargekoder for enklere å se sammenhenger mellom informantene og utvalgsgruppene. Den første prosessen resulterte i en grovkategorisering i 28 faktorer fordelt på begge utvalgene (tabell 1 og tabell 2).

I den andre analyseprosessen tok jeg utgangspunkt i tabell 1 og 2 for å finne fellestrekk i datamaterialet. Her utledet de 28 faktorene i en inndeling i sju nye hovedkategorier der faktorer fra begge utvalgene ble inkludert. En oversikt over hvilke underkategorier som hører til under tilstøtende hovedkategorier er skissert i tabell 3 under resultatdelen. Der har jeg presentert 14 faktorer som påvirket elitespillerne til å avslutte sin fotballkarriere og 14 faktorer som påvirket elitespillerne til å fortsette fotballkarrieren.

Tabell 1: Kvinnelige elitespillere som avsluttet fotballkarrieren i ung alder

Fiktive navn	Født	Debuterte i Toppserien	Avsluttet elitekarrieren	Landslag	Faktorer som påvirket at de avsluttet elitekarrieren
Andrea	1995	17 år	24 år	Ingen	• Mangel på tillit og spilletid
					• Misnøye med trener
					• Mangel på indre og ytre motivasjon
					• Andre interesser
					• Prestasjonspress
					• Mangel på tilrettelegging
					• Økonomiske bekymringer
					• Ingen lønn fra klubb
					• Forventninger om å legge opp
• Sterkt ønske om å studere					
Berit	1993	18 år	19 år	J16, J17 og J19-landslaget	• Mangel på spilletid
					• Mangel på indre og ytre motivasjon
					• Andre prioriteringer
					• Vanskelig å kombinere utdanning med fotball
					• Økonomiske bekymringer
					• Mangel på tilrettelegging
					• Høy totalbelastning
• Dårlig rekruttering					
Cecilie	1993	17 år	20 år	Ingen	• Skade
					• Økonomiske bekymringer
					• Ingen lønn fra klubb
					• Høy totalbelastning
					• Mangel på indre og ytre motivasjon
Danielle	1993	16 år	19 år	U15, U16, U17, U19 og U20-landslaget	• Skade
					• Andre interesser
					• Mangel på indre og ytre motivasjon
					• Mangel på tilrettelegging
					• Forventninger til fremtiden
Elise	1993	16 år	23 år	J17, J19 og U23-landslaget	• Skade
					• Mangel på indre og ytre motivasjon
					• Forventninger til fremtiden
					• Vanskelig å kombinere utdanning med fotball
					• Økonomiske bekymringer
					• Lite lønn fra klubb
					• Stor utskifting av medspillere
					• Mangel på tilrettelegging
• Høy totalbelastning					

Tabell 2: Kvinnelige elitespillere som har fortsatt fotballkarrieren

Fiktive navn	Født	Debuterte i Toppserien	Alder d.d.	Landslag	Faktorer som påvirker at de fortsetter elitekarrieren
Frida	1992	16-17 år	29 år	J16, J17, J19, U20, U23 og A-landslaget	• Høy indre og ytre motivasjon
					• Lever som helprofesjonell
					• Mye spilletid
					• Ingen alvorlige skader
					• God tilrettelegging fra klubb
Gina	1993	19 år	28 år	J19, U23 og A-landslaget	• Gleden ved å spille
					• Høy indre og ytre motivasjon
					• Sosial trivsel
					• Få andre interesser og prioritering av fotball
					• Ingen alvorlige skader
					• Mestringsfølelse
• Mye spilletid og tillit					
Heidi	1994	16 år	27 år	J16, J17 og J19-landslaget	• Gleden ved å spille og utvikle seg
					• Profesjonaliteten til klubben
					• Fremveksten av kvinnefotballen
					• Økonomisk trygghet i en jobb
					• Sosial trivsel og tilhørighet
					• God tilrettelegging fra klubb
					• Høy indre og ytre motivasjon
					• Ingen alvorlige skader
					• Har tatt utdanning
Ine	1994	18 år	27 år	J19 og U23-landslaget	• Fremveksten av kvinnefotball
					• Profesjonaliteten til klubben
					• Sosial trivsel og tilhørighet
					• Støtte fra familie og venner
					• Lever som helprofesjonell
					• Ingen alvorlige skader
					• Høy indre og ytre motivasjon
• Mindre totalbelastning					

2.5 Etikk og kvalitet i studien

Ifølge Tjora (2017), er det viktigste kravet til forskning at det kommer tydelig frem hvordan studien er gjennomført med begrunnelser for valg. Dette kan også kalles for transparens og handler om å gi et innblikk i forskningsarbeidet og forskningsfunnene. Både beskrivelser i metodedelene, fremstillingen av tabellen med informantenes karakteristika i tillegg til sitater fra intervjuene mine i resultatdelen, vil gjøre studien mer transparent. Ved å inkludere slike detaljerte beskrivelser, vil studiens forskningsmessige kvalitet og pålitelighet styrkes. Det er derimot viktig at studiens gjennomsiktighet ikke går på bekostning av etiske hensyn. Jeg har derfor hatt informantenes personvern i fokus under hele forskningsprosjektet. Dette har jeg gjort ved å informere informantene om deres rettigheter som omhandler blant annet at alle opplysningene vil bli behandlet konfidensielt, og at de når som helst kan trekke seg fra forskningsprosjektet. I tillegg skrev alle informantene under på en samtykkeerklæring i forkant av intervjuene. Sitater fra intervjuene er presentert i resultat- og diskusjonsdelen. Jeg har derfor benyttet meg av fiktive navn på informantene for å bevare deres anonymitet.

Pålitelighet og gyldighet er også viktige krav i forskning. Hvorvidt et resultat kan reproduseres av andre forskere, vil påvirke forskningsresultatenes pålitelighet (Kvale et al., 2009). Mitt personlige engasjement for studiens problemområde vil kunne ha en påvirkning på studiens pålitelighet. Tjora (2017) peker på at fullstendig nøytralitet ikke kan eksistere i kvalitativ forskning da fortolkning er en viktig del av metoden. Tolkingsgrunnlaget ville derfor vært annerledes for en person som ikke har kjennskap til miljøet som studeres, enn for meg som er fotballspiller selv. I hvilken grad forskerens ståsted har påvirkning på påliteligheten av tolkningsresultatene, vil dermed være opp til leseren å vurdere. Jeg har derfor innledningsvis redegjort for min personlige interesse for kvinnefotball for å bevisstgjøre leseren at forutinntattigheter kan ha preget mine forskningsfunn. Dette kan igjen bidra til å sikre en best mulig bekreftbarhet og viser leseren at jeg som forsker har vært bevisst rundt mine subjektive holdninger (Johannessen, Christoffersen & Tufte, 2016). Det kan også være fordeler ved å ha en personlig interesse og kjennskap til problemområdet. Jeg sparte meg for eksempel for en god del arbeid ved å ikke måtte sette meg inn i et ukjent miljø og samtidig hadde jeg en enklere tilgang til forskningsfeltet.

I intervjuene har jeg brukt lydopptak for å sikre at informantenes utsagn blir så presise som mulig. Informantenes utsagn gjøres synlige i form av sitater i resultatdelen. Dette er med på å

styrke påliteligheten i studien. Ifølge Tjora (2017), vil spørsmålet om hvorvidt svarene man finner i forskningen er svarene på de spørsmålene man stiller, være knyttet til forskningen sin gyldighet. Ved at jeg har tatt utgangspunkt i tidligere forskning innenfor kvinnefotball og drøfter funnene mine opp mot andre relaterte forskningsfunn, er dette med på å styrke gyldigheten. Det å vise til tolkningsresultater som både kan bekreftes fra andre studier og er motstridende fra andre studier, kan styrke gyldigheten. Det forutsetter at jeg argumenterer med hvorfor mine funn avviker fra andre studier (Thagaard, 2013).

3.0 Resultat og diskusjon

I denne delen skal jeg presentere resultatene som er opparbeidet fra totalt ni intervju og diskutere disse sett i lys av tidligere forskning. Bakgrunnen for at resultat og diskusjon blir presentert under samme kapittel, er at jeg mener det vil gi en bedre helhet og en systematisk oversikt over mine forskningsfunn. Som tidligere nevnt, er problemstillingen todelt hvor jeg skal belyse faktorer som ligger til grunn for at kvinnelige elitespillere avslutter fotballkarrieren i ung alder, og faktorer som påvirker de som velger å fortsette utover gjennomsnittsalderen i Toppserien. Den todelte inndelingen vedvarer også i dette kapitlet da jeg i hvert underkapittel tar for meg utvalgene hver for seg og diskuterer motsettende og sammenfallende funn mellom utvalgene.

Jeg har gjennomført to analyseprosesser som er nærmere beskrevet tidligere i metodedelen. I den første analyseprosessen fant jeg faktorer som påvirket den enkelte informant, enten til å avslutte sin fotballkarriere i ung alder eller til å fortsette sin fotballkarriere utover gjennomsnittsalderen. Disse faktorene er skissert i tabell 1 og 2 i metodekapitlet. Fortolkning og oppsummering av sentrale faktorer viser at noen av faktorene er mer fremtredende og går igjen hos mange av elitespillerne. Som tabell 1 og 2 viser, har jeg tatt utgangspunkt i totalt 28 faktorer. Disse faktorene er fremstilt med fargekoder. Selv om det er flere nyanser i analysen, har jeg valgt å avgrense oppgaven til å ta utgangspunkt i faktorer som gikk igjen i begge utvalgsgruppene. Med andre ord faktorer som virker å ha en påvirkning for at elitespillerne både fortsatte og sluttet med elitefotball. I tillegg har jeg sett bort fra faktorer som kun gjaldt for et fåtall av informantene. Faktorene jeg har utelatt i min analyse er prestasjonspress, dårlig rekruttering, stor utskifting av medspillere, sosial trivsel og tilhørighet og støtte fra familie og venner. Disse faktorene er markert med fargen hvit i tabell 1 og 2.

Som tabellene viser, er det flere av de samme faktorene som har en påvirkning for både karriereslutt og karrierefortsettelse. De faktorene som gjentok seg både hos elitespillerne som har fortsatt og de som har avsluttet elitekarrieren var motivasjon, økonomi, totalbelastning, skader, utdanning, tillit, spilletid og prioriteringer. Det var derfor hensiktsmessig å dele inn disse faktorene i færre hovedkategorier. I tillegg var det flere faktorer som hadde en tilknytning til de ovennevnte faktorene og som derfor hører til under samme kategori.

På bakgrunn av dette, er resultat- og diskusjonsdelen delt inn etter påfølgende hovedkategorier: «graden av indre og ytre motivasjon,» «fremveksten av norsk kvinnefotball og bedre økonomiske betingelser», «økonomisk trygghet på bekostning av høy totalbelastning», «skadeavbrekk som medfører et tidstap», «bekymringer for fremtiden, fremtidsutsikter og kravet om utdanning», «tillit og spilletid» og «å prioritere fotball eller ikke». Under hver hovedkategori ser jeg først på hvilken påvirkning faktorene har for elitespillere som avsluttet fotballkarrieren og deretter hvilken påvirkning faktorene har for elitespillerne som fortsatt er aktive. En oversikt over hovedkategoriene og underkategorier er fremstilt i tabellen nedenfor (tabell 3). Jeg skal i det følgende ta for meg hver enkelt hovedkategori sett i lys av mine funn og tidligere forskning.

Tabell 3: Oversikt over hovedkategoriene

Hovedkategorier	Underkategorier	
	Faktorer som påvirker at de avsluttet elitekarrieren	Faktorer som påvirker at de fortsetter elitekarrieren
Indre og ytre motivasjon	<ul style="list-style-type: none"> Mangel på indre og ytre motivasjon 	<ul style="list-style-type: none"> Høy indre og ytre motivasjon
Fremveksten av norsk kvinnefotball og bedre økonomiske betingelser	<ul style="list-style-type: none"> Økonomiske bekymringer Ingen økonomisk midler fra klubb Lite økonomiske midler fra klubb 	<ul style="list-style-type: none"> Økonomisk trygghet i en jobb Profesjonaliteten til klubben Fremveksten av kvinnefotball
Økonomisk trygghet på bekostning av høy totalbelastning	<ul style="list-style-type: none"> Mangel på tilrettelegging Høy totalbelastning 	<ul style="list-style-type: none"> God tilrettelegging fra klubb Mindre totalbelastning
Skadeavbrekk som medfører et tidstap	<ul style="list-style-type: none"> Skade 	<ul style="list-style-type: none"> Ingen alvorlige skader
Bekymringer for fremtiden og kravet om utdanning	<ul style="list-style-type: none"> Forventninger til fremtiden Sterkt ønske om å studere Vanskelig å kombinere utdanning med fotball 	<ul style="list-style-type: none"> Har tatt utdanning Lever som helprofesjonell
Tillit og spilletid	<ul style="list-style-type: none"> Mangel på tillit og spilletid Misnøye med trener 	<ul style="list-style-type: none"> Mye tillit og spilletid Mestringsfølelse Gleden ved å spille og utvikle seg
Å prioritere fotball eller ikke	<ul style="list-style-type: none"> Andre interesser Andre prioriteringer 	<ul style="list-style-type: none"> Få andre interesser Prioritering av fotball

3.1 Graden av indre og ytre motivasjon

Motivasjon går igjen i alle intervjuene og har også tette forbindelser til de andre kategoriene. Mangel på motivasjon til å bruke tid, krefter og penger på fotball hadde en tydelig innvirkning på valget om å avslutte fotballkarrieren. Lignende funn går også igjen i studien til Brandt-Hansen et al. (2014) der manglende motivasjon var en av de tre viktigste årsakene til frafall på elitenivå blant de danske kvinnelige elitespillerne. Det kommer ikke eksplisitt frem i min analyse om dette dreier seg om indre eller ytre motivasjon, men det er nærliggende og tro at begge delene har en påvirkning både for karriereslutt og karrierefortsattelse. Ytre motivasjon er ifølge Gagné og Deci (2005) referert til adferd som er drevet av et ønske om å oppnå belønning eller å unngå straff, mens indre motivasjon oppstår når atferden og deltakelsen er drevet av glede, interesse eller en spenning knyttet til selve aktiviteten (Gagné & Deci, 2005).

Videre ble lønn og/eller annerkjennelse betraktet som «belønning» i sammenheng med fotballkarrieren. Dette er beskrevet som fraværende gjennom karrieren til elitespillerne som avsluttet fotballkarrieren i ung alder. Mangelen på ytre motivasjonsfaktorer tydeliggjøres i sitatene til Danielle og Andrea:

«Man kan liksom ikke gå gjennom hele 20-årene og begynnelsen av 30-årene og sjonglere det med noe som er langt unna minstelønn i Norge. Det krever jo en høy motivasjon og arbeidsinnsats om man skal fortsette uten en lønn man kan leve av og samtidig ha muligheten til å gjøre det bra på studier og muligheten til å gjøre det bra på fotballen.»

[...] At du vet at du ikke får penger og at du vet at du ikke kan leve av fotballen, tror jeg også har mye å si på motivasjonen.»

Disse sitatene står i kontrast til funnene fra Brandt-Hansen et al. (2014) sin studie, der undersøkelsen indikerer at verken penger eller materielle goder hadde stor betydning for motivasjonen og ambisjonen til samtlige av de danske kvinnelige elitespillerne. En årsak til at økonomi viser seg å ha en større betydning for motivasjonen til de norske kvinnelige elitespillerne i min studie, kan være den økende fremveksten av kvinnefotballen de siste årene. Det er naturlig å anta at kvinnelige elitespillerne sine forventinger øker i takt med denne utviklingen. Ettersom studien til Brandt-Hansen et al. (2014) er åtte år eldre enn min studie, er det nærliggende å tro at muligheten for å tjene penger som fotballspiller var mindre før enn den er i dag. Det kan derfor tyde på at kvinnelige elitespillere har større forventninger til penger og materielle goder i dag, noe som kan være en medvirkende årsak til at de kvinnelige elitespillerne i min studie antyder at dette i større grad påvirker motivasjonen.

Analysen viste også liten tilstedeværelse av indre motivasjonsfaktorer blant elitespillerne som avsluttet fotballkarrieren i ung alder. Et flertall av elitespillerne beskriver at motivasjonen for å spille fotball ble lavere utover karrieren da spillerne kjente at tilværelsen som elitespiller ble tyngre og tøffere, og at de følte mer og mer på at de forsaket andre ting. I sitatene nedenfor beskriver Andrea fravær av indre motivasjon som en faktor som skilte henne ut fra de elitespillerne som fortsatt spiller.

«[...] fotball er på en måte ikke hele livet mitt, selv om jeg er glad i det og like å være en del av et lag så har jeg så mange andre faktorer som gjør at jeg er glad da. [...] Så jeg tror på en måte det er den indre driven som jeg ikke har hatt helt, som har gjort at

jeg ikke vil satse 110%. Jeg har liksom dratt til venner og dratt på en fest liksom fordi det er sånn jeg er. Jeg har dratt på en hyttetur i stedet for å ligge hjemme å forberede meg til en kamp om to uker.»

I likhet med Andrea sin oppfatning, beskriver også Berit hvor stor betydning fraværet av den indre motivasjonen hadde for hennes avgjørelse om å legge opp fotballkarrieren. Hun følte at motivasjonen for andre ting ble større enn motivasjonen for fotball. På spørsmålet om hvorfor Berit valgte å avslutte karrieren, svarer hun:

«[...] Det første er når du begynner å tenke at du må ofre ting i stedet for at du prioriterer ting. Det tror jeg er det første feilen på veien du velger. Det at det blir et ork. At du tenker «åh, nå er det trening kl. 5, da kunne jeg gjort så mye annet». For jeg elsket jo å spille kamper. Det var det gøyeste jeg visste. Men det var treningene som ble litt sånn tiltak rett og slett. Også det å må forholde seg til de faste tidene utenom når du jobbet og studerte. Så det var nok den friheten jeg ville kjenne på tror jeg. At man kunne legge opp sine egne ettermiddager og ikke måtte si nei til så mye.»

I kontrast til disse sitatene, viser elitespillerne som fortsatt spiller fotball en høy indre motivasjon for fotballen gjennom iveren etter å spille fotball og målsettinger de har hatt fra de var små. Dette beskriver Frida slik i sin uttalelse:

«Jeg har jo egentlig bestemt meg når jeg var sånn 12 at jeg skulle spille på landslaget og satt liksom mål om å gjøre det da. Jeg har alltid hatt den der iveren etter å kunne spille fotball og liksom få til det. Så det har jo vært målet.»

I tillegg beskriver de en iboende glede med selve spillet og treningen som hører til. Gina sitt svar på hva som er den viktigste årsaken til at hun fortsatt spiller elitefotball, samsvarer godt med Gagné og Deci (2005) sin definisjon av indre motivasjon.

«Hvis jeg skal si en ting. Det er aldri en ting. Gleden da. Jeg liker det så godt. Jeg er en person som spiller fotball og trener, og liker å trene og finner glede i det da.»

Disse uttalelsene kan tolkes som at elitespillerne som fortsatt spiller fotball innehar en indre motivasjon. En slik forståelse er helt på høyde med studien til Brandt-Hansen et al. (2014), der gleden ved spillet, gleden ved å prestere selv og muligheten til å forbedre seg gikk igjen som de viktigste motivasjonsfaktorene for at de danske kvinnelige spillerne spilte fotball på elitenivå. Indre motivasjon blir dermed fremstilt som viktigere enn ytre motivasjonsfaktorer i

studien til Brandt-Hansen et al. (2014). Sammenlignet med min studie, samsvarer disse funnene med elitespillerne som har fortsatt fotballkarrieren, mens dette derimot ikke er tilfelle når det gjelder de elitespillere som har avsluttet fotballkarrieren. Tatt i betraktning at sistnevntes fotballkarrierer var preget av lite spilletid og skadeavbrekk, er det nærliggende å anta at de ikke oppnådde like mye motivasjon gjennom gleden ved å spille, gleden ved å prestere og muligheten til å forbedre seg. Dette vil jeg komme nærmere tilbake til senere i diskusjonen.

I motsetning til de elitespillerne som har avsluttet fotballkarrieren, kan det tyde på at de elitespillerne som fortsatte fotballkarrieren er i klubber som tilbyr bedre lønnsvilkår og gode rammebetingelser. De vil derfor i større grad også bli drevet av ytre motivasjonsfaktorene. Dette kommer tydelig frem i intervjuet med Gina:

«[...] det er jo først nå i 2020 at jeg føler vi har fått igjen for alt det arbeidet vi har lagt ned siden 2012 da, kan man jo si. Så det er jo også en motivasjon da, at du føler at du endelig får igjen for det. Det skjer så mye som jeg har bare ventet på. Blant annet satsingen fra klubben sin side og generelt utviklingen i kvinnefotballen. Det påvirker også anerkjennelsen og støtten rundt klubben. Alle de som følger med ikke sant, du ser jo bare på sosiale medier hvor mye det tar av. Det er morsomt.»

I likhet med studiene til Brandt Hansen, viser min studie at både indre og ytre motivasjon har en betydning for kvinnelige elitespillere og deres karriereslutt og karrierefortsettelse. Det tyder på at ytre faktorer som lønn og anerkjennelse, og indre faktorer som opplevd glede ved idretten, har en betydning for fotballkarrieren. På den ene siden var fravær av lønn og manglende anerkjennelse en medvirkende årsak til at elitespillerne avsluttet karrieren. På den andre siden var tilstedeværelsen av nettopp de samme faktorene, lønn og anerkjennelse, en medvirkende årsak til at elitespillerne fortsatte karrieren.

3.2 Fremveksten av norsk kvinnefotball og bedre økonomiske betingelser

Et gjennomgangstema i alle intervjuene var økonomi. Analysen viser at økonomiske betingelser var en faktor som hadde betydning både for karriereslutt og karrierefortsettelse hos elitespillerne. Av de ni elitespillerne som deltok i min forskningsstudie, var det kun to som levde som helprofesjonelle spillere. Totalt fire fra begge utvalgene mottok eller har mottatt lønn fra klubben, men den var ikke tilstrekkelig til at spillerne kunne klare seg uten en

jobb ved siden av eller lån fra Lånekassen. I studien til Gammelsæter & Solenes (2013) kategoriserer de kvinnefotball som en semi-profesjonell idrett. Lignende oppfatning av kvinnefotball og økonomi har også Brandt-Hansen & Ottesen (2017). De bruker begrepet amatør-elite-idrett om kvinnefotballen i Danmark, da det også der er et fåtall spillere som har helprofesjonelle kontrakter. Med bakgrunn i at de fleste spillerne i min studie var avhengige av annen inntektsbringende aktivitet, stemmer ovennevnte definisjoner godt overens med mine funn.

Flere av de aktive elitespillerne trakk frem at det har skjedd store endringer i deres fotballkarrierer. De beskriver en økonomisk utvikling de siste årene som kan knyttes til en generell utvikling av kvinnefotballen i Norge. Med bakgrunn i at Balsvik (2019) beskriver en positiv effekt av kommersialisering og investering i kvinnefotballen i Norge de siste årene, er det innlysende at elitespillerne som avsluttet fotballkarrieren for fem år siden, ikke har rukket å ta del i denne utviklingen. Utvalget med elitespillere som har avsluttet fotballkarrieren hadde trolig ikke det samme økonomiske utgangspunktet som det utvalget med elitespillere som fortsatt er aktive.

Mye tyder på at økningen av bedrifter som ønsker å bidra med sponsorinntekter har vært med på å forbedre vilkårene til elitespillere i Toppserien. Balsvik (2019) legger særlig vekt på OBOS sitt sponsorbidrag fra 2017 som betegnes som kvinnefotballens største sponsoravtale i Norge. Studien til Balsvik (2019) hevder på bakgrunn av dette at det har vært en positiv endringsprosess i norsk kvinnefotball de siste årene. I min studie beskriver elitespillerne som har avsluttet karrieren en fotballkarriere med enten lite lønn og/eller noe støtte fra klubben til for eksempel kjøregodtgjørelse, transport til og fra bortekamp og klær/utstyr som de fikk gratis. Utvalget med elitespillere som har avsluttet fotballkarrieren la opp i 2016 eller tidligere. Med utgangspunkt i at OBOS ble generalsponsor i Toppserien året etter, kan det tyde på at de økonomiske betingelsene var dårligere da de tidligere elitespillerne i mitt forskningsprosjekt spilte i Toppserien. Dette blir bekreftet i deres beskrivelser av en fotballhverdag med mangel på tilrettelegging, økonomisk trygghet og vanskeligheter med å kombinere elitefotball med studier og jobb. Det tyder derfor på at de tidligere elitespillerne sine fotballkarrierer ikke er helt sammenlignbare med fotballkarrierene til de elitespillerne som fortsatte fotballkarrieren. Tidligere elitespiller Elise svarer dette når hun får spørsmål om hva som skulle til for at hun skulle fortsette å spille elitefotball.

«[...] hvis man kunne fått litt mer økonomiske midler eller tilrettelegging, tror jeg hverdagen hadde blitt lettere og det hadde blitt lettere å fortsette. Jeg følte veldig på det der at jeg måtte jobbe for å tjene penger fordi man tjente ikke noe mye penger i fotballen. Og for å kunne betale. Man hadde jo økonomiske forpliktelser da også som måtte betales, så det kjente jeg veldig på.»

Her snakker Elise om økonomiske forpliktelser som kom litt senere i karrieren. Dette samsvarer med elitespillerne som har fortsatt fotballkarrieren. De uttalte også at økonomi ikke hadde den største påvirkningen i starten av deres fotballkarrierer. Bakgrunnen for dette var at de fortsatt bodde hjemme da de startet å spille i Toppserien og dermed ikke hadde mange utgifter. Ifølge samtlige elitespillere fra både utvalg 1 og 2, økte betydningen av å tjene penger på fotballen med alderen. Dette kan det være flere grunner til. Først og fremst gir de uttrykk for at hverdagen som ung og uerfaren elitespiller var spennende og preget av forventninger. Flere av spillerne følte seg heldige som fikk tilbud om overgang til en Toppserieklasser og det å få være med å spille sammen med andre elitespillere. Analysene tyder på at de økonomiske bekymringene og forventningene ikke var til stede tidlig i karrieren, men endret seg med alderen. På spørsmålet om hvilken påvirkning økonomi har hatt på fotballkarrieren, tydeliggjør Elise nettopp dette:

«Bare litt, men mest fordi jeg ga meg når jeg var 21 da. Så det har ikke hatt den største påvirkningen på meg. Når du går på videregående, bor hjemme og får dekket utstyr der og får fire-fem tusen i måneden, så var det egentlig veldig greit. I USA var også det meste dekket, men fire-fem tusen i måneden når man studerer eller skal gjøre andre ting er jo ingenting. Så det hadde nok påvirket meg om jeg hadde fortsatt. Men når man er 17-18 år og bor hjemme så har det ikke den store påvirkningen nei.»

I intervjuene med elitespillerne som fortsatte karrieren, blir utsagnet til Elise bekreftet. Disse spillerne har nå en gjennomsnittsalder på 27, 8 år og bekrefter at med alderen kom også de økonomiske bekymringene. Det kan derfor tyde på at behovet for penger og bekymringer knyttet til økonomi gjerne kommer i en alder der man blir mer uavhengig av foreldrene og i sammenheng med at man flytter hjemmefra og etablerer seg. En slik forståelse kan ses i lys av artikkelen til Brandt-Hansen & Ottesen (2017). Av de 102 elitespillerne som deltok i deres studie, var majoriteten av elitespillerne som hadde helprofesjonelle kontrakter i alderen 26-32 år. Dette viser en tydelig tendens til at muligheten og behovet for helprofesjonelle kontrakter økte med alderen. Det at 41% av elitespillerne fortsatt bodde hjemme hos foreldrene sine,

synliggjør at behovet for økonomisk støtte ikke er like stort sammenlignet med de elitespillerne som bor for seg selv og har større økonomiske forpliktelser (Brandt-Hansen & Ottesen, 2017). Gina bekrefter i sitt svar at behovet for bedre økonomiske vilkår øker med alderen.

«Det funker i en viss alder, det funker i en periode. Sånn som jeg sier, når man er 19,20, 21, 22 ikke sant. Da kan du ta til takke med det lille du har. Så kommer det bare en tid hvor du trenger mer. Å hvis du ikke får det, så er det det du har fått fra fotballen som har veid opp da frem til da, det veier ikke opp lenger. Da veier andre ting inn. Så da vil du klare deg selv, da vil du få deg jobb og være selvstendig og fungere i hverdagen uten bekymringer. For den bekymringa tapper mye energi da. Så det tror jeg mange har kjent på.»

Selv om alle av elitespillerne som fortsatte fotballkarrieren enten får full støtte eller delvis støtte fra klubben sin i dag, var det flere av dem som har opplevd økonomiske utfordringer i perioder i fotballkarrieren. Gina uttrykker sine tanker og erfaringer rundt disse tøffe periodene på denne måten:

«Det handler om det går opp i det hele tatt. Det å kunne betale for mat, bensin, regninger og ikke være bekymra. Fordi det var ganske mange år jeg var bekymret. Det var en gang jeg bare brøt sammen, fordi jeg fikk helt sånn «Jeg har ikke råd, jeg har ikke penger». Jeg liker ikke å ha det sånn her, det var så fælt.»

Til tross for at mange kvinnelige elitespillere i Norge har lignende erfaringer og må ha en jobb eller utdanning ved siden av fotballen, er det nærliggende å tro at den stadige økonomiske utviklingen innenfor kvinnefotballen i Norge de siste årene har påvirket de økonomiske betingelsene i kvinnefotballen. Denne utviklingen bekrefter også elitespillerne som har fortsatt fotballkarrieren når de beskriver en hverdag som elitespiller i dag sammenlignet med tidligere. De beskriver en følelse av økonomisk trygghet, enten som helproffe elitespillere eller med en optimal kombinasjon med lønn fra klubb og jobb eller studier. De poengterer at innføringen av proffdager er en viktig forbedring fra tidligere. Dette er en ordning der klubbene får støtte fra Toppfotball kvinner (Serieforeningen for Kvinnefotball) til å kjøpe fri spillerne fra jobbene deres slik at de kan trene tidligere, samt ha flere økter i løpet av dagen. Informantenes beskrivelse av endringene i de økonomiske betingelsene i kvinnefotballen samsvarer godt med funnene i studien til Wang (2019).

Gjennom dybdeintervjuer med representanter fra toppserielaget Vålerenga Fotball Damer, viste denne undersøkelsen at klubben har gjort noen forbedringer de siste årene med tanke på økonomiske betingelser. Klubbens tiltak ved å innføre flere proffkontrakter og arrangere proffdager har bidratt til å frigjøre mer tid hos spillerne til trening og hvile (Wang, 2019). På bakgrunn av funn fra tidligere forskning og mine funn, viser det seg at endringene og utviklingen både i klubb og på nasjonalt nivå har en positiv virkning på rammefaktorene til spillerne som fortsatt er aktive. Dette bekrefter Frida og Heidi i sitatene nedenfor:

«Nei, det var at de begynte å innføre de proffdagene blant annet. Som gjorde at vi kunne begynne å trene tidligere. Også har det jo med at vi fikk stadion, egen bane, egen garderobe, en plass å spise, fikk vasket klær. Veldig små ting da. Hvis dette hadde vært herrefotball, har de ikke satt noe pris på det, men det utgjør så mye for oss da. Bare at du får vasket klær og får middag en dag i uka. Slike småting som gjør at vi blir fornøyd.»

«[...] Også er det jo bare den profesjonaliteten som på en måte er her nå, det er artig å være med på det og den utviklingen til klubben og liksom se hvor langt vi kan nå da.»

Det kan derfor tyde på at en kombinasjon av en bevissthet knyttet til hva som er forventet inntekt som kvinnelig elitespiller i Norge og en utvikling som går i riktig retning, ser ut til å påvirke elitespillerne til å være takknemlige for det de har.

I dette kapittelet har jeg sett på de økonomiske betingelsene på et overordnet nivå i lys av fremveksten i norsk kvinnefotball. Økonomi vil også bli belyst i neste kapittel, men da på et individuelt nivå.

3.3 Økonomisk trygghet på bekostning av høy totalbelastning

I min analyse ble det også avdekket en sammenheng mellom økonomi og totalbelastning, nærmere bestemt økonomisk trygghet på bekostning av høy totalbelastning. Dette vil jeg diskutere nærmere i dette kapittelet.

På spørsmål om hvilken påvirkning økonomi har hatt på elitespillernes fotballkarrierer, var det flere av elitespillerne som avsluttet karrieren i ung alder som dro en kobling mellom

økonomi og totalbelastning. Analysen viser en sammenheng mellom økonomi og totalbelastning som en medvirkende faktor for både karriereslutt og karrierefortsettelse. Blant elitespillerne som har avsluttet fotballkarrieren, kombinerte de fleste fotball med jobb da de var aktive. I tillegg studerte tre av de fem tidligere elitespillerne samtidig som de spilte fotball. Tidligere elitespiller Cecilie beskriver denne totalbelastningen i form av at mye tid og energi må brukes på jobb og det å forsørge seg.

«[...] Den hjelpen man kunne fått som kunne gjort at man hadde holdt på litt lengre er jo selvfølgelig når man er på det nivået at man kunne få noen form for økonomisk kompensasjon. Hadde man i hvert fall kunne kuttet ut den ene tingen med at du måtte ha deltidsjobb ved siden av både fotball og fulltidsstudier. [...] Det er egentlig mest på det her med kompensasjon da. Noe økonomisk støtte tror jeg kunne hjulpet mange. Det vet jeg med de vennene jeg har som tjener litt da, at de i hvert fall tjener litt så de kan ha en litt redusert stilling ved siden av fotballen og bare det hjelper jo. At de kan jobbe 80% i stedet for 100%. Det tror jeg hadde hjulpet på.»

For mange kvinnelige elitespillere vil en jobb eller en utdanning ved siden av være avgjørende for at de skal klare seg økonomisk. Forståelsen av kvinnelige elitespillere sin totalbelastning kan knyttes tett opp til begrepet «dual careers» som McCreary et al. (2021) bruker for å forklare hvilke krav som stilles til de britiske kvinnelige elitespillerne. I likhet med de britiske elitespillerne, viser min analyse at også de norske elitespillerne i min studie opplevde utfordringer med å ha en «dobbel karriere». For de elitespillerne som avsluttet fotballkarrieren, hadde økonomiske bekymringer og påfølgende høy totalbelastning en indirekte innvirkning på at de la opp fotballkarrieren. Dette funnet samsvarer med Grygorowicz (2019) sin artikkel som fremhever at for lite tid til trening på grunn av jobb og utdanning var hyppige årsaker til at de polske spillerne som deltok i undersøkelsen la opp fotballkarrieren. En annen gjentakende faktor for karriereslutt blant de kvinnelige polske spillerne var familie og barn. Dette funnet gikk også igjen hos Brandt-Hansen & Ottesen (2017) der de danske elitespillerne beskriver det å skulle få barn og familie som en mulig fremtidig årsak til at fotballkarrieren blir avsluttet. I min studie derimot, ble ikke barn og familie nevnt som en mulig årsak til at elitespillerne som fortsatte fotballkarrieren en gang i fremtiden vil legge opp. Blant elitespillerne jeg intervjuet, var det kun en spiller som hadde barn og hun var en av de elitespillerne som fortsatt er aktiv. Heller ingen av de tidligere elitespillerne nevnte dette som en årsak til hvorfor de avsluttet fotballkarrieren. Bakgrunnen for at dette ikke ble sett på som en viktig faktor, kan være at jeg undersøker elitespillere som

legger opp i ung alder. De elitespillerne som jeg intervjuet la opp fotballkarrieren i en alder av 19-24 år. Det er derfor naturlig å tro at deres unge alder gjør at det heller var andre faktorer enn ønske om barn og familie som påvirket dem til å legge opp.

Mine funn viser at flere av elitespillerne som har avsluttet fotballkarrieren følte et behov for å prioritere andre ting enn fotball. Denne prioriteringen og medfølgende mangel på tid førte til en stor totalbelastning. Berit, en av elitespillerne som har avsluttet fotballkarrieren, var ærlig på at hun prioriterte å kjøpe seg leilighet og valgte derfor å jobbe og studere samtidig med fotballkarrieren. Dette beskriver hun på følgende måte:

«Men så var det prioritering å kjøpe leilighet og da så jeg at jeg måtte jobbe på ettermiddagene. Å når jeg studerte for å kunne ha råd til det. Så da ble det slik at jeg måtte prioritere litt annerledes.»

En slik forståelse kan ses i lys av artikkelen til Brandt-Hansen et al. (2014) der det kommer frem at blant annet prioritering, mangel på tid, og lysten til å spille fotball hadde betydning for at de danske elitespillerne avsluttet elitekarrieren. I kontrast til Berit sitt utsagn, setter elitespilleren Frida fotballen høyt oppe på sin prioriteringsliste. Felles for henne og de andre elitespillerne som fortsatt spiller elitefotball, er en tankegang som omhandler det å jobbe nok til å klare seg og dermed bruke tiden de har til overs på fotball og restitusjon. Frida beskriver dette slik:

«[...] Jeg har alltid hatt som mål at så lenge jeg klarer meg så trenger det ikke å være så bra liksom, men så lenge jeg bare kan spille fotball, jobbe minst mulig og bruke mest mulig energi på fotball. Så det har ikke vært så fett liksom. Ikke slikt det er for guttene, når de spiller på toppnivå. Så det er jo stor forskjell.»

Denne holdningen gjenspeiler seg hos flere av elitespillerne som har fortsatt sine karrierer. De delte mange erfaringer om ulike «strøjobber» de har hatt ved siden av fotballen med formål om å ha nok penger til at hverdagen skulle gå rundt. Valget av type jobb ble ofte basert utfra hensynet til arbeidstid, jobbinnhold og stillingsprosent for å tilpasse totalbelastningen best mulig til fotballkarrieren. Lønn og interessante arbeidsoppgaver har derfor kommet i andre rekke. Gina, en av elitespillerne som fortsatt er aktiv, beskriver viktigheten av nettopp dette:

«Det er rota til alt. Å det er ikke det at vi trenger penger for å kjøpe oss den og den bilen, den og den leilighet eller den og den klokka, det er for å få hverdagen til å gå rundt. Det har alltid vært hovedfokuset mitt.»

Videre fremkommer det av analysen at mangelen på penger har ført til tøffe tider med mye jobb og/eller studier og en stor totalbelastning også for de elitespillerne som fortsatt spiller fotball. Gina legger ikke skjul på at det har vært så tøft til tider at bekymringene knyttet til å ha nok penger har fått henne til å vurdere å legge opp.

«Jeg skjønner hvorfor mange slutter. Når jeg ser tilbake på årene som har vært. Hadde ikke jeg gått opp i lønn når jeg gikk opp i lønn da, har jeg måtte vurdert det. Fordi det var lenge det egentlig ikke gikk. Det er først nå jeg føler at jeg har penger og det er ikke penger jeg skal bruke på noe, men nå har jeg penger på konto. Det er ikke på kronene, du har kanskje noen tusenlapper igjen i stedet for 70 kr igjen, ikke sant.»

Som beskrevet i forrige kapittel, indikerer dette utsagnet at den generelle utviklingen i kvinnefotball også har bidratt til bedre økonomi i klubbene, som igjen har en innvirkning på tilretteleggingen for den enkelte spiller. En god tilrettelegging for elitespillerne er en forutsetning for at hverdagen skal bli enklere og totalbelastningen skal bli mindre. Frida ser det positive i å enten ha en jobb eller ta en utdanning ved siden av fotballen, men hun mener det da er nødvendig at klubbene tilrettelegger for spillerne.

«Jeg tror at man må kunne tilrettelegge og kjøpe fri spillere litt fra jobb og legge til rette for at man får studert. Fordi det er jo et fåtall av oss som kan leve av fotballen nå også. Med en bra tilrettelagt hverdag, tror jeg vi har mye igjen for at vi også bruker hodet vårt på noe annet enn fotball. For eksempel at du jobber 50 % og bruker hodet ditt på det i tillegg. Jeg tror ikke du blir en bedre spiller av å bare slappe av om dagene og spille TV-spill liksom.»

Uttalelsen til Frida underbygger forståelsen av at dersom trenere og klubben tilrettelegger bedre vil totalbelastningen bli mindre og elitespillerne vil ha bedre forutsetninger for å holde på lengre. Dette kommer også frem i intervjuet med Ine som nå lever som helproff. Hun sammenligner sin tidligere hverdag med den hun har nå som to forskjellige verdener der totalbelastningen har blitt mye mindre. Ine forteller:

«Hvis jeg skal sammenligne det. Det er ikke før nå jeg vet hvor travelte det var liksom. Jeg dro på skolen. Syklet dit og var der helt til 3-tiden sikkert og så syklet jeg rett på trening med en gang med lagsmøter og tjo-hei. Også kom man hjem og spiste middag og la seg. Så det var veldig hektisk og stor totalbelastning. Jeg merket at jeg ikke fikk i

meg nok mat og væske og lite hvile og restitusjon da. Mens nå er det jo nesten litt sånn at jeg ikke vet helt hva jeg skal gjøre om dagene, men jeg får hvert fall tid til å restituere og få nok søvn og føler at kroppen er mer i balanse da. Det er egentlig sånn flere burde hatt det.»

Oppsummert kan mine funn tyde på at en utfordrende økonomisk situasjon med påfølgende høy totalbelastning var en medvirkende årsak til at elitespillerne avsluttet fotballkarrieren. Samtidig var dette også faktorer som ble nevnt av de elitespillerne som fortsatt spiller fotball når de ble spurt om mulige årsaker til at de har vurdert å avslutte fotballkarrieren.

3.4 Skadeavbrekk som medfører et tidstap

Gjennom analysen av intervjuene, ser jeg at skader ofte er omtalt av elitespillerne som har avsluttet fotballkarrieren. Det viser seg at skader eller rettere sagt lange skadeopphold kan ha en påvirkning på motivasjonen til å fortsette å spille fotball. Både Cecilie, Danielle og Elise, som alle har avsluttet fotballkarrierene sine, opplevde skader av høy alvorlighetsgrad som ville ha krevd lang opptrening for å komme tilbake til full deltakelse igjen. Slike fotballskader samsvarer med Fuller et al. (2006) sin artikkel som omtaler denne type skade som «time-loss injury». Disse elitespillerne hadde tre forskjellige skader, men fellesnevneren for de alle var en usikkerhet knyttet til varigheten på skadeoppholdet, om de kom til å bli helt bra og en frykt for at de kunne skade seg på nytt igjen.

Felles for de tre var at de hadde lagt fremtidsplaner for fotballkarrieren, der Elise fortsatt var aktuell for U-landslaget og Danielle og Cecilie hadde nettopp byttet klubb. På spørsmål om de hadde fortsatt fotballkarrieren om det ikke hadde vært for skaden, svarer alle at de mest sannsynlig hadde fortsatt noen år til. Tidligere elitespiller Danielle hevder at skadeoppholdet var nettopp det som fikk henne til å få en smak på livet utenfor fotballen og dermed påvirket dette motivasjonen hennes i negativ retning. Til tross for at alle beskriver flere faktorer som medvirkende årsaker til at de sluttet, tyder det på at skaden var den utløsende faktoren som igjen påvirket motivasjonen. Elise opplevde å ødelegge korsbåndet for andre gang i løpet av fotballkarrieren og hun skildrer dette nærmere:

«[...] og etter det, så trente jeg meg opp og var egentlig klar til å fortsette, men så kjente jeg at motivasjonen dro med det andre kneet og jeg hadde ikke noe lyst til at det skulle skje igjen. Også er det litt det økonomiske oppi alt også da. Som damespiller i

Norge så har det på en måte ikke vært noe lønnsomt og selv om jeg ikke er alene om det, så har jeg jo måtte jobbet på en måte på sidelinja hele veien.»

Dette samsvarer med tidligere forskning på korsbåndskader hos fotballspillere. Ifølge Sandon et al. (2015) er det større risiko for at kvinner skal få korsbåndskader enn menn. I tillegg er det også færre kvinner enn menn som returnerer til fotballen etter en slik skade. En årsak til dette kan være at herrespillere i større grad har fotball som jobb, mens flertallet av kvinnespillerne er semi-profesjonelle fotballspillere og har dermed ikke like gode økonomiske betingelser (Gammelsæter & Solenes, 2013). Denne forståelsen fremheves i intervjuene med Elise og Cecilie som mener at skaden sett i sammenheng med den økonomiske belastningen var årsaken til at de valgte å avslutte fotballkarrieren. For den tredje elitespilleren som avsluttet fotballkarrieren på bakgrunn av skade, var ikke den økonomiske belastningen av betydning ettersom hun bodde hjemme på det tidspunktet hun ble skadet og valgte å avslutte fotballkarrieren.

Alle elitespillerne som fortsatt spiller fotball nevner at de har hatt flere småskader i løpet av karrieren, men beskriver seg selv som heldige som ikke har opplevd alvorlige skader som har ført til lange skadeopphold. Av de fire elitespillerne som fortsatt spiller fotball, var det kun Gina som sa at skader hadde hatt en påvirkning på fotballkarrieren. Hun har slitt mye med belastningsskader og har spilt mange kamper med store smerter. Imidlertid har hun følt at laget har vært avhengig av henne og dermed har hun blitt prioritert av trenere selv om hun har vært skadeutsatt. Med bakgrunn i dette, kan man hevde at ingen av elitespillerne som fortsatt spiller fotball har erfaring med «time-loss injuries», da de ikke har vært borte fra trening og kamp i lengre perioder på grunn av skader (Fuller et al., 2006). Som en oppsummering, kan det på den ene siden tyde på at det å oppleve alvorlige skader som setter spilleren ute av spill over tid, kan påvirke motivasjonen i negativ retning slik at de slutter med fotball. På den andre siden kan det å holde seg skadefri bidra til at motivasjonen ikke forsvinner og at man dermed velger å fortsette. Dette er i tråd med hva Ine svarer når hun får spørsmål om hvilken påvirkning skader har hatt for hennes fotballkarriere:

«Nei, du jeg har ikke så veldig mye erfaring med skader. Det har vært litt sånn belastningsskade, men ikke noe som har påvirket karrieren noe spesielt. Ja, heldig med den. Jeg har ikke så mye og si om det. Det har ikke vært noe langvarig, det har vært en lårhøne og slikt, men ikke noe mye annet enn det.»

3.5 Bekymringer for fremtiden og krav til utdanning

Resultatene viser en kontrast mellom elitespillerne som har avsluttet fotballkarrieren og elitespillerne som fortsatt er aktive når det gjelder bekymringer knyttet til fremtiden. På den ene siden, var det tre av fem elitespillere som beskriver at bekymringer for fremtiden var en faktor som bidro til at de la opp fotballkarrieren. På den andre siden, var det ingen av elitespillerne som fortsatte fotballkarrieren som i dag gir noe som helst inntrykk av at de tenker på fremtiden som en faktor som kan få de til å legge opp.

Et sammenfattende funn i analysen er at alle fem elitespillerne avsluttet fotballkarrieren mens de tok utdanning. Samtlige uttrykker at kombinasjonen utdanning og fotball var krevende og hadde dermed en innvirkning på deres beslutning om å avslutte fotballkarrieren. På bakgrunn av dette, kan man stille seg spørsmålene: Hvorfor tok de utdanning om dette kunne gå på bekostning av fotballkarrieren? Hvorfor klarte de ikke å kombinere utdanning med elitefotball? Her har elitespillerne noe ulikt syn på hvorfor de valgte å studere, men analysen tyder på at prioriteringer og motivasjon er faktorer som spilte en rolle for majoriteten av dem. Dette kommer frem i intervjuene hvor tre av elitespillerne uttaler at utdanning var noe de hadde sett frem til og som var høyt oppe på prioriteringslista. Dette indikerer at motivasjonen for å ta utdanning strakte seg lengre enn motivasjonen for å fortsette å spille fotball. I intervjuet med Cecilie poengterer hun nettopp dette.

«[...] For min del så kjente jeg at utdanningen var viktigere enn fotballen, som gjorde at det for min del ikke var tilstrekkelig å spille fotball og prøve satse på det og jobbe deltid en eller annen plass bare for å få en inntekt. Jeg har alltid visst at jeg ville studere da, og visst hva jeg ville gjøre og det var da viktigere for meg enn fotball rett og slett.»

Utsagnet til Cecilie samsvarer med svarene fra flere tidligere studier. Både Brandt-Hansen & Ottesen (2017); McCormack (2011); Bøe & Eide (2009); Gammelsæter & Solenes (2016) fremhever i sine studier hvor viktig utdanning var for kvinnelige elitespillere. Grunnen til at utdanning er så viktig, begrunnes ofte med at fremtidsutsiktene til kvinnelige elitespillere sammenlignet med mannlige elitespillere, oftere innebærer mindre opptjente midler og dermed en mer usikker økonomisk fremtid. For to av de tidligere elitespillerne i min studie, Berit og Danielle, var det nettopp forventninger til fremtiden som påvirket dem til å starte med en utdannelse. Prioritering av studiene og nedprioritering av fotballen var ikke noe de

ønsket, men noe de følte de måtte da de ikke kunne leve kun av fotballen. De uttrykker også at de følte seg på etterskudd sammenlignet med andre venner og at de var lei av et liv med mange ulike deltidsjobber for å få økonomien til å gå opp. Danielle beskriver en usikker fremtid som en vesentlig årsak til at hun begynte med utdanning. Etter hvert klarte hun ikke å kombinere studier med fotball, noe som var en medvirkende årsak til at hun bestemte seg for å legge opp som elitespiller. Danielle beskriver følgende:

«Som kvinnelig fotballspiller så lever du i en visshet om at det er ikke noe vi kommer til å leve av for de aller, aller fleste da. Det var jo på en måte bakgrunnen for at jeg begynte på utdanning. Å det å være student var et liv som ikke sto i stil med å være Toppidrettsutøver. Hvis forholdene har vært lagt til rette for en fotballspiller så kan det hende jeg hadde fortsatt.»

Av elitespillerne som fortsatt er aktive, er det tre av fire som har en høyere utdanning. De har dermed klart å kombinere utdannelsen med fotballkarrieren. I dag er det bare en av dem som benytter seg av utdannelsen sin og kombinerer jobb med fotball. De resterende elitespillerne lever enten kun av fotballen og/eller mottar penger gjennom stipend og lån i forbindelse med utdanning. Sammenfallende for alle elitespillerne som fortsatt spiller fotball, er at ingen av dem ga uttrykk for at de hadde bekymringer i dag knyttet til fremtiden som elitespillere. Det kan derimot være ulike årsaker til dette. Både Heidi og Ine mener at det å ha en utdanning har vært med på å redusere bekymringene for fremtiden. Dette er i tråd med Bøe & Eide (2009) sin undersøkelse som viste at elitespillere som ikke hadde tatt en utdanning i større grad bekymret seg for fremtiden. Dette samsvarer også med Heidi sitt utsagn:

«Jeg tjener ikke så mye på fotballen at jeg kan ikke bare spille fotball liksom. Så det er jo mange som slutter på grunn av det, så derfor har jeg tatt meg en utdanning i tillegg og det er jeg kjempe glad for. [...] Så jeg tror det er mye som må klaffe da. At du må få det til å klaffe for at økonomi ikke skal være en faktor. Nå er jeg ikke redd for fremtiden på en måte fordi jeg har utdannet meg. Jeg tror det er mange som slutter fordi det er tøft å studere samtidig som du spiller fotball eller fordi du ikke får til å kombinere det med jobb.»

I likhet med Heidi og Ine, klarte også Gina å kombinere fotball med utdanning. Ifølge henne, var utdanningen eller rettere sagt lånet og stipendet som medførte utdanningen en løsning som gjorde det mulig for henne å fortsette å spille fotball. Dette forklarer hun i sitatet nedenfor:

«Når jeg ser tilbake på det, er jeg glad jeg har gått det jeg har gått. Fordi jeg lærer jo av det på en måte. Men jeg måtte jo gjøre det for å ha inntekt. Og inntekten er jo et lån. Og det er jo det som er sykt å tenke på, at jeg sitter med et kjempestort studielån. Men det er det jeg har måttet gjort for at det skal være fleksibelt nok til kunne kombinere med fotball da.»

Det faktum at de i dag ikke har bekymringer knyttet til fremtiden som elitespillere, betyr ikke nødvendigvis at de ikke har bekymret seg tidligere. Av de fire elitespillerne som fortsatt spiller fotball, er det tre av fire som sier at de har vurdert å slutte en eller flere ganger. Under dette samtaleemnet, uttrykte de bekymringer for fremtiden og da særlig i forhold til å ha nok penger til å klare seg. Frida var den eneste av elitespillerne som ikke hadde en utdanning eller holdt på å ta en utdanning. For henne var ikke utdanning noe hun tenkte på som nødvendig for det livet hun levde nå. En årsak til det kan være at hun har en helprofesjonell kontrakt og dermed ikke er økonomisk avhengig av stipend og studielån slik som Gina er. Dette harmonerer med Gammelsæter & Solenes (2013) sitt argument om at de helprofesjonelle utøverne ser på seg selv i større grad som ansatte og dermed er mer villige til å sette utdanning på vent.

3.6 Tillit og spilletid

Analysen av intervjumaterialet tyder på at tillit og spilletid har en sammenheng med motivasjonen for å spille elitefotball. Blant de elitespillerne som har avsluttet fotballkarrieren, hadde lite spilletid en negativ effekt på motivasjonen, mens spilletid og tilhørende tillit hadde en positiv effekt for de spillerne som følte de ble satset på.

Andrea og Berit beskriver spilletid og tillit fra trener som sentrale faktorer for at de mistet motivasjonen til å spille fotball, som i neste omgang førte til at de la opp. Begge disse spillerne var som regel med i kamptroppen både på hjemme- og bortekamper, men de startet de fleste kampene på benken og fikk generelt lite spilletid. For å sikre nok kamptrening, var det derfor et krav at de også måtte delta på kamp med andrelaget, ofte dagen etter kamp med førstelaget. De beskriver derfor en svært høy totalbelastning med mye reising, som igjen påvirket motivasjonen. Andrea beskriver følelsen hun satt med når hun fikk lite spilletid og lite tillit fra sin trener på følgende måte:

«[...] Så da går jeg og sparker meg i hodet mandag, tirsdag, onsdag, torsdag og fredag for å være god på trening. Også går du lørdag og søndag og tenker «Åhh, nå skal jeg være god når jeg får komme inn å spille» Også får du ikke spille, også blir du veldig skuffa og sint, før du må du starte på nytt igjen neste uke. Så du får liksom aldri den bekreftelsen, når du ikke får det på trening heller så hjelper det ikke.»

Ifølge Johansen (2016) sin studie, vektlegger de kvinnelige spillerne at treneren ser dem og at de får den anerkjennelsen de trenger for å prestere på trening og i kamp som viktig. Det viste seg også å være en sammenheng mellom hvor mye spilletid og tillit de fikk og spillernes syn på treneren. Dette er det indikasjoner på også i min studie. De elitespillerne som hadde avsluttet elitekarrieren på bakgrunn av lite spilletid viste en misnøye med treneren og hadde klare meninger om hvordan ting burde vært gjort annerledes.

Videre fremgår det i analysen at motivasjonen blir påvirket av spilletid og tillit som igjen kan ha en sammenheng med at de aller fleste spillerne syntes det beste med å være fotballspiller, rett og slett er å få spille kamper. Utsagnene: «At fotball er morsomt», «gleden ved å prestere selv» og «muligheten til å hele tiden bli bedre» var ifølge Brandt-Hansen et al. (2014) de viktigste motivasjonsfaktorene for at de danske spillerne spilte elitefotball. Det kan derfor tyde på at motivasjonen blir svekket når mangel på spilletid verken bidrar til fornøyelse, utvikling eller prestasjon. Gleden ved å spille fotball utdypes på ulike måter i intervjuene med alle de ni elitespillerne. Her beskriver tidligere elitespiller, Andrea hvor viktig spilletid og trenerens tillit var for hennes motivasjon.

«Og hvor mye du får mulighet til å spille har med trenerens tillit å gjøre. Har treneren tillit til deg og du gjør en bra nok jobb, så får du spille. Og om du får spille, så har du det mest sannsynlig mye gøyere. Du spiller ikke fotball for å sitte på benken. Det vet jo alle. Da blir det jo ikke noe gøy, det er kampene som er gøy.»

Det som kjennetegner de elitespillerne som har fortsatt fotballkarrieren sin utover gjennomsnittsalderen, er at når de først ble tatt opp på førstelaget i et Toppserielag fikk de tillit fra treneren som igjen resulterte i mye spilletid. Ingen av dem har i den senere tiden sittet mange minutter på benken for sine lag og alle har vært innom aldersbestemte landslag eller A-landslag gjennom sine fotballkarrierer. Med utgangspunkt i at utvalget med elitespillere som fortsatt spiller fotball har hatt mye spilletid, tillit fra trenerne sine og i tillegg har en landslagbakgrunn, er det mye som tyder på at disse spillerne har holdt et høyt elitenivå og

vært blant de beste. Til tross for at kvinnefotballen har utviklet seg de siste årene, går fortsatt kvinnelige fotballspillere under kategorien semi-profesjonelle idrettsutøvere ifølge definisjon til Gammelsæter & Solenes (2013). Det er derfor et mindretall som lever som hel-profesjonelle og det er naturlig nok disse elitespillerne som blir sett på som de beste. Det vil si at det er et trangt nåløy, der sannsynligheten for å bli blant de beste er liten og dermed blir usikkerheten knyttet til fremtiden som kvinnelige elitespiller stor. Frida beskriver dette i sitt svar når hun blir spurt om hvorfor hun tror at andre spillere avslutter sine karrierer i ung alder.

«De tenker vel på fremtiden da, at de skal få et bra liv liksom. Og det at det er artig å spille fotball liksom, men du får kanskje ikke så mye igjen for det om du ikke blir best da.»

Sammenhengen mellom landslagsbakgrunn, opplevd tillit og støtte fra treneren fremheves i studien til Brandt-Hansen et al. (2014). I henhold til undersøkelsen, var det en signifikant forskjell på opplevd støtte og tillit blant de som hadde landslagsbakgrunn, sammenlignet med de som aldri hadde vært på landslaget. I min studie fremhever tidligere elitespiller Andrea et lignende syn og uttrykker indirekte at trenere ofte forskjellsbehandler de som er på landslag og ikke. På spørsmål om hvilken påvirkning for karrieren det ville hatt om hun hadde spilt på landslaget, svarer hun:

«Da får du den bekreftelsen du trenger da. Og jeg tror også de trenerne jeg har vært borti, sterkt ord, men forguder alle de som har vært på landslag. At det å spille på landslaget liksom beskriver de som er god og ikke.»

3.7 Å prioritere fotball eller ikke

Analysene viser at det som kjennetegner elitespillerne som fikk lite spilletid i sin fotballkarriere, var at de i større grad hadde flere interesser som de prioriterte foran fotballen sammenlignet med hva de andre elitespillerne hadde. Det kommer derimot ikke frem i intervjuene om disse elitespillerne valgte å prioritere andre interesser på bakgrunn av at de ikke fikk spilletid, eller det motsatte, at andre interesser og nedprioritering av fotball var årsaker til at de ikke fikk spilletid. Det kan uansett tyde på at fotballen ble prioritert høyere hos de som spilte fast på laget. Her er det imidlertid vanskelig å si om årsaken er at fotballen ble prioritert på bakgrunn av mye spilletid, eller om elitespillerne fikk mye spilletid fordi de prioriterte fotballen i første rekke.

Brandt-Hansen et al. (2014) tar ikke for seg spilletid i sin undersøkelse, men foretar en fordeling av informantene etter hvilket divisjonsnivå de spilte på. Et funn i studien omhandlet derfor sammenhengen mellom det divisjonsnivået de danske elitespillerne spilte på og hvor høyt de kvinnelige danske elitespillerne prioriterte fotballen. De mest eliteaktive spillerne prioriterte kun familie foran elitefotball, mens de mindre eliteaktive som spilte på nivå to i Danmark, prioriterte både familie, utdanning og venner foran elitefotball. Funnene mine og Brandt-Hansen et al. (2014) sine funn er delvis sammenfallende og indikerer at spilletid og divisjonsnivå har en betydning for om fotballen blir prioritert eller ikke. En forklaring på dette, kan være at spilletid og divisjonsnivå trolig vil påvirke ambisjonsnivået til elitespillerne, som igjen påvirker hvor mye de vil satse og hvor høyt de vil prioritere fotball. Det kan tyde på at Danielle og Andrea sine interesser utenfor fotballen kan ha gjort det enklere for dem å ta et valg om å avslutte fotballkarrieren. Dette kommer tydelig frem i intervjuet med Danielle når hun får spørsmål om hvilke faktorer som påvirket henne til å avslutte sin fotballkarriere.

«Hvis jeg skal sammenligne meg selv med andre, så har jeg liksom flere interesser utenfor. Det har ikke dem [...] Jeg tror jo det at fordi jeg har noe å gå til etter fotball, og når jeg ikke har fotball så har det gått bra. Jeg tror ikke det har gått like bra med meg om jeg ikke har hatt det. Da tror jeg nok jeg har slitt litt mer[...].»

Likeledes bekrefter Andrea det samme når hun får spørsmål om hun tror at hennes interesser ved siden av fotball kan ha påvirket avgjørelsen om å avslutte fotballkarrieren.

«Ja, jeg tror også det har en påvirkning. Fordi fotball er på en måte ikke hele livet mitt, selv om jeg er glad i det og liker å være en del av et lag, så har jeg så mange andre faktorer som gjør at jeg er glad da [...].»

Med bakgrunn i disse utsagnene, kan det tyde på at en prioritering av tid til å drive med andre interesser kan være vesentlig i valget om å avslutte fotballkarrieren. I kontrast til de elitespillerne som har avsluttet fotballkarrieren, uttalte alle elitespillerne som fortsatte fotballkarrieren at fotballen ble prioritert i første rekke, selv om det gikk på bekostning av tid med venner, fester og arrangementer eller andre interesser. Dette samsvarer også med svarene fra Brandt-Hansen et al. (2014) sin studie. Fotball som hovedprioritering kommer blant annet frem i utsagnet til Frida:

«Fotball har liksom alltid vært, det blir først. Det blir prioritert. Det er klart at det noen gang, eller jeg kjenner egentlig ikke på det så ofte at jeg skulle vært på den festen eller [...] Det er klart at jeg ikke møter bestevenninne mine så ofte, men nei det har ikke vært så vanskelig. Av og til kan det være tøft å bo borte fra familien og sånn, men det har egentlig alltid gått bra. Det har vært lett og prioritert.»

Frida sitt utsagn står i kontrast til Brandt-Hansen et al. (2014) sitt funn om at familie var det eneste som ble prioritert over elitefotballen. Med bakgrunn i at Frida flyttet tidlig hjemmefra for å spille elitefotball, indikerer dette at fotball gikk foran både familie og venner fra hjemplassen. En annen motsetning til studien til Brandt-Hansen et al. (2014) er prioritering av jobb. Til forskjell fra de danske elitespillerne, kommer det implisitt frem i mine analyser at prioritering av jobb har vært viktig for mine utvalg. Alle elitespillerne har erfaring med jobber som de enten har ønsket eller måtte prioritere gjennom fotballkarrieren. For elitespillerne som fortsatt spiller på elitenivå, var det å måtte ha flere «strøjobber» og lange, fysiske dager på jobb før trening, hovedgrunnen til at de har vurdert å legge opp en eller flere ganger.

Videre forteller Gina om fravær av andre interesser og i tillegg en uvisshet om hva hun vil gjøre etter fotballkarrieren. Dette har bidratt til at hun har prioritert fotball, og ikke ønsker å avslutte fotballkarrieren. Dette meddeler Gina i disse to sitatene:

«Men så har jeg alltid vært sånn at hvis jeg skal slutte så må jeg på en måte være sikker på at jeg har noe ved siden av som ender opp med å veie opp mer da. Nå har jeg ikke det, så da er det helt klart at jeg vil være her.»

«Sånn som for meg, fotballen var alltid først. Fordi jeg ikke visste hva jeg ville gjøre. Så alt det jeg valgte og har valgt i ettertid har jo vært for å få det til å gå opp med fotballen.»

3.9 Styrker og svakheter

I min kvalitative studie har jeg samlet inn data fra totalt ni intervjuer fra to utvalgsgrupper. Johannessen (2016) vektlegger det å skaffe et relevant utvalg med informanter fremfor veldig mange. Med bakgrunn i at jeg har lagt ned mye tid og satt meg tydelige utvalgsriterier i forkant av rekrutteringen, kan jeg argumentere for at utvalget har relevans for mitt problemområde. Utvalgene besto av fem elitespillere som har avsluttet fotballkarrieren i ung

alder og fire elitespillere som har fortsatt fotballkarrieren utover gjennomsnittsalderen. Til sammen utgjorde utvalget et bredt spekter med elitespillere som har spilt og spiller i Toppserien, og som har bakgrunn fra ulike klubber rundt omkring i Norge. Deres ulike erfaringer fra ulike klubber har bidratt til en nyansert drøfting av mine forskningsfunn. En svakhet ved studien er at jeg ikke har et tilfeldig utvalg, men gjennom systematiske vurderinger har jeg valgt ut informanter som er relevante for min problemstilling. I tillegg er utvalget lite med få deltakere. Med bakgrunn i et begrenset og spesifikt utvalg, kan derfor ikke resultatene generaliseres. Dette var heller aldri hensikten, da formålet med studien var å gå i dybden og undersøke kvinnelige elitespillere sine erfaringer. Ifølge Johannessen et al. (2016) er kvalitative metoder særlig egnet når man skal undersøke fenomener som vi vet lite om og som det i tillegg er lite forskning på fra før. Kvinnefotball og kvinnelig elitespillere passer godt inn under denne beskrivelsen da dette er et understudert felt både i Norge og internasjonalt. Kvalitative intervju var derfor et hensiktsmessig design for å finne svar på min problemstilling som igjen styrker den umiddelbare validiteten.

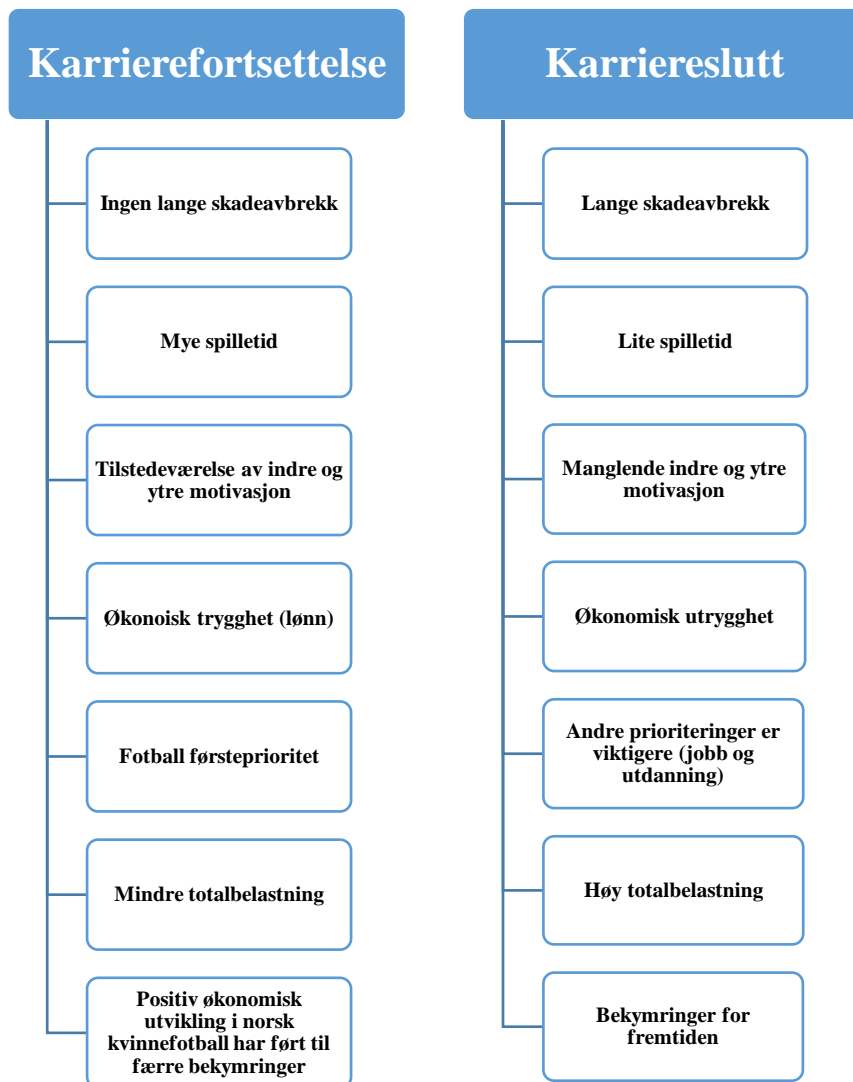
En svakhet ved studien er mangelen på norske studier å sammenligne min studie med. Jeg argumenterer for bruk av andre utenlandske studier, da kvinnelige elitespillere i disse landene har forholdsvis lik kultur og like rammebetingelser. Det hadde imidlertid styrket den ytre validiteten dersom jeg kun hadde benyttet meg av norske studier og drøftet mine funn opp mot dem. En styrke med studien er derimot at min forskning sammenlignet med tidligere forskning har kommet frem til flere lignende funn. Dette tyder på høy reliabilitet (Johannessen et al., 2016).

4.0 Konklusjon

I dette kapittelet skal jeg oppsummere mine hovedfunn sett i lys av forskningsprosjektets problemstilling: *Hvilke faktorer ligger til grunn for at kvinnelige elitespillere i Norge avslutter sine fotballkarrierer i ung alder, og hvilke faktorer påvirker de som velger å fortsette?* I tillegg vil jeg drøfte studiens implikasjoner og komme med anbefalinger til fremtidig forskning innenfor mitt forskningsfelt.

Resultatene i denne studien er fremstilt i figur 1 nedenfor. Analysene indikerer at faktorene som ligger til grunn for karriereslutt, også kan relateres til faktorer som påvirker karrierefortsettelse. Jeg har gjennom oppgaven sett på tidligere forskning i sammenlignbare

land som også har tatt for seg lignende faktorer. Flere av mine funn er sammenfallende med tidligere forskning. Et overraskende funn som derimot ikke samsvarer med studiene fra tidligere forskning, er hvor liten betydning det å stifte familie viste seg å ha for avgjørelsen om å avslutte fotballkarrieren.

Figur 1: Faktorer som påvirker elitespillerne sin karrierefortsettelse og karriereslutt

Resultatene fra denne studien tyder på at lav grad av indre og ytre motivasjon, dårlige økonomiske betingelser, høy totalbelastning, lange skadeavbrekk, lite spilletid og andre prioriteringer er faktorer som lå til grunn for at elitespillerne avsluttet sine fotballkarrierer i ung alder. Disse faktorene ble i større og bedre grad ivaretatt hos elitespillerne som fortsatt er aktive og hadde derfor en innvirkning på at de fortsatte fotballkarrieren utover gjennomsnittsalderen i Toppserien.

De faktorene som oftest gikk igjen i datamaterialet var motivasjon og økonomi. Disse faktorene er gjennomgående i alle hovedkategoriene. På bakgrunn av analysene, kommer det tydelig frem et klart skille i graden av indre og ytre motivasjon mellom elitespillerne som har avsluttet fotballkarrieren og elitespillerne som har fortsatt fotballkarrieren. Ytre motivasjon i form av belønninger som lønn og anerkjennelse var fraværende i karrierene til de elitespillerne som har avsluttet fotballkarrieren. For de elitespillerne som fortsatt er aktive, ble både forventninger om bedre lønninger og opplevd anerkjennelse betraktet som en gulrot til å fortsette fotballkarrieren. Det var derimot ikke snakk om forventninger til stor inntekt, men nok lønn til å få hverdagen til å gå opp. Også når det kom til den indre motivasjonen, var det et klart skille mellom utvalgene. Lav indre motivasjon for å komme tilbake fra skade eller til å spille seg inn på laget, var indirekte årsaker til at elitespillerne avsluttet fotballkarrieren. For elitespillerne som valgte å fortsette fotballkarrieren derimot, ble indre motivasjon i form av gleden med å spille fotball understreket som helt avgjørende for at de fortsatte fotballkarrieren.

Flere av faktorene som påvirket fotballkarrieren til elitespillerne synes å være knyttet til fremveksten i norsk kvinnefotball. Resultatene viser at denne utviklingen har hatt en betydelig positiv effekt på rammebetingelsene til elitespillerne som fortsatt er aktive. Et sentralt funn er at kvinnelige elitespillere i dag opplever å ha forbedret sine økonomiske vilkår sammenlignet med for noen år tilbake. Økonomisk kompensasjon gjennom fotballen bidrar til at spillerne ikke behøver å jobbe like mye og/eller kan utsette utdanningen.

Dette medvirker til at den totale belastningen blir mindre, det blir lettere å prioritere fotball og bekymringene for fremtiden avtar. Bedre økonomi ser dermed ut til å ha en innvirkning på de andre faktorene enten direkte eller indirekte.

Et annet hovedfunn i studien viser at langtidsskader og lite spilletid var underliggende årsaker til at elitespillerne avsluttet fotballkarrieren i ung alder. Analysen viser at lange skadeavbrekk og lite spilletid kan ha en innvirkning på den indre motivasjonen med en lavere prioritering av fotball som en konsekvens. På den andre siden, impliserer fravær av skader og mye spilletid en større motivasjon der konsekvensen blir at fotballen er førsteprioritet og karrieren får en lengre varighet.

Det kommer tydelig frem at summen av alle faktorene jeg har sett på i min analyse påvirker graden av totalbelastning. For elitespillerne som avsluttet fotballkarrieren, var totalbelastningen en avgjørende faktor i valget om å legge opp. Elitespillerne som fortsatt er aktive, tjener bedre gjennom fotballen, har hatt færre skader, opplever å bli satset på i form av spilletid, prioriterer fotballen høyt og har en større grad av indre og ytre motivasjon. Summen av dette utgjør en lavere totalbelastning som muliggjør en større satsning på fotballen, som igjen forlenger varigheten på fotballkarrieren.

På bakgrunn av funnene i denne studien, vil jeg argumentere for at eliteklubbene og Norges fotballforbund må rette fokuset mot å bedre elitespillernes økonomiske betingelser ytterligere. Ved å gi spillerne bedre økonomiske vilkår, vil dette få en effekt som vil bidra til å minske den totale belastningen ved at de da ikke er avhengige av en jobb eller utdanning ved siden av fotballen. Det er nærliggende å anta at bekymringene for fremtiden vil avta og at det dermed kan bli enklere å prioritere fotballen. I tillegg kan dette ha stor betydning for den ytre motivasjonen til elitespillerne, som gjør at de kan fokusere mer på det de elsker, nemlig å spille fotball. Det kan tenkes at dette igjen vil få en indirekte påvirkning på den indre motivasjonen. En bedre økonomi vil også kunne bidra forebyggende på skadefronten, da tilgang til et medisinsk støtteapparat kan være med på å redusere skadeomfanget og tidstapet skader medfører. Det kan derfor konkluderes med at det å tilrettelegge for bedre økonomi kan ha en innvirkning på samtlige av faktorene som gjorde at elitespillerne i min studie avsluttet sin fotballkarriere.

Denne kvalitative studien gir et bidrag til en dypere forståelse av faktorer som påvirker kvinnelige elitespillere sine fotballkarrierer. Med bakgrunn i at studien har få informanter, kan resultatene som tidligere nevnt ikke generaliseres til større grupper. Videre forskning bør derfor rette fokuset mot en kvantitativ tilnærming som vil inkludere et større utvalg. En annen interessant tilnærming ville vært å sammenligne faktorene som påvirker fotballkarrieren til kvinnelige elitespillere med faktorer som påvirker fotballkarrieren til mannlige elitespillere. Det er nærliggende å tro at flere av faktorene er bedre tilrettelagt for menn og at mannlige elitespillere derfor kan være både mer ytre og indre motiverte til å spille elitefotball lengre. Oppsummert vil jeg påstå at fremtidig forskning på kvinnefotball er nødvendig for at jenter og kvinner skal få tilgang til relevante funn som kan bidra til å forbedre deres vilkår i fremtiden og forhåpentligvis bidra til at fotballkarrierene deres får en lengre varighet.

6.0 Litteraturliste

- altomfotball. (2021). Toppserien. Hentet 10.01.21 fra <http://www.altomfotball.no/element.do?cmd=tournament&tournamentId=3&useFullUrl=false>
- Balsvik, M. M. (2019). Kommersialisering og likestilling i norsk toppfotball: En kvalitativ studie av hvordan kommersialiseringsprosesser kan bidra til økt likestilling i norsk toppfotball. I.
- Brandt-Hansen, M. & Ottesen, L. S. (2017). Caught between passion for the game and the need for education: a study of elite-level female football players in Denmark. *Soccer & Society*, 20(3), 494-511. <https://doi.org/10.1080/14660970.2017.1331161>
- Brandt-Hansen, M., Therkelsen, G. & Ottesen, L. (2014). *Fra talent til landsholdsspiller: talentudvikling af kvindelige fodboldspillere*. Hentet fra <https://nexs.ku.dk/forskning/idraet-individ-samfund/udgivelser/rapporter/2014/dbu-talent/dbu-talent.pdf>
- Bøe, K. & Eide, K. A. (2009). *Idrett og høyere utdanning = Sport and higher education*. Molde: Høgskolen i Molde.
- Fuller, C. W., Ekstrand, J., Junge, A., Andersen, T. E., Bahr, R., Dvorak, J., ... Meeuwisse, W. H. (2006). Consensus statement on injury definitions and data collection procedures in studies of football (soccer) injuries. *Scand J Med Sci Sports*, 16(2), 83-92. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0838.2006.00528.x>
- Gagné, M. & Deci, E. L. (2005). Self-determination theory and work motivation. *J. Organiz. Behav*, 26(4), 331-362. <https://doi.org/10.1002/job.322>
- Gammelsæter, H. & Solenes, O. (2013). Money in–brains out? Institutional logics affecting athletes' preparation for alternative careers. *European Journal for Sport and Society*, 10(3), 267-289. <https://doi.org/10.1080/16138171.2013.11687922>
- Goksøyr, M., Olstad, F. & Norges, f. (2002). *Fotball! : Norges fotballforbund 100 år*. Oslo: Norges fotballforbund.
- Grygorowicz, M., Michałowska, M., Jurga, P., Piontek, T., Jakubowska, H. & Kotwicki, T. (2019). Thirty percent of female footballers terminate their careers due to injury: A retrospective study among polish former players. *Journal of Sport Rehabilitation*, 28(2), 109-114. <https://doi.org/10.1123/jsr.2017-0190>
- Johannessen, A., Christoffersen, L. & Tufte, P. A. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg. utg.). Oslo: Abstrakt.

- Johansen, E. (2016). Utviklingsarena til toppfotballen. En studie av ungdomsspillere som rekrutteres til Toppserien eller Eliteserien. I: UiT The Arctic University of Norway.
- Kvale, S., Brinkmann, S., Anderssen, T. M. & Rygge, J. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju* (2. utg. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- McCormack, C. (2011). Education and Elite Soccer: An Examination of the Female Experience in Norway and Canada : A Qualitative Study of Elite Female Soccer Players in Norway and Canada. I.
- McGreary, M., Morris, R. & Eubank, M. (2021). Retrospective and concurrent perspectives of the transition into senior professional female football within the United Kingdom. *Psychology of sport and exercise*, 53, 101855.
<https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2020.101855>
- NFF. (2021). Norges Fotballforbund Hentet 10. januar 2021 fra
<https://www.fotball.no/>
- Sandon, A., Werner, S. & Forssblad, M. (2015). Factors associated with returning to football after anterior cruciate ligament reconstruction. *Knee Surgery, Sports Traumatology, Arthroscopy*, 23(9), 2514-2521. <https://doi.org/10.1007/s00167-014-3023-4>
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse : en innføring i kvalitativ metode* (4. utg. utg.). Bergen: Fagbokforl.
- Tjora, A. H. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Wang, M. (2019). Organisasjonsidentitet i fotballf: en kvalitativ undersøkelse av Vålerenga Fotball Damer sin organisasjonsidentitet. I: Norwegian University of Life Sciences, Ås.

Vedlegg:

Vedlegg 1: Godkjenning av prosjektet

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

24.05.2021, 17.25

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

Faktorer som påvirker fotballkarrieren til kvinnelige elitespillere

Referansenummer

908218

Registrert

16.09.2020 av Ingrid Amalie Hoftun Bjerksæter - ingrid.a.bjerksater@student.nord.no

Behandlingsansvarlig institusjon

Nord Universitet / Fakultet for lærerutdanning og kunst- og kulturfag / Kroppsøving, idrett og friluftsliv

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Pål Arild Lagestad, pal.a.lagestad@nord.no, tlf: 74022661

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Amalie Hoftun Bjerksæter, ingrid.a.bjerksater@student.nord.no, tlf: 94030904

Prosjektperiode

01.09.2020 - 30.06.2021

Status

26.10.2020 - Vurdert

Vurdering (1)

26.10.2020 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet den 26.10.2020 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan

Vedlegg 2: Samtykkeerklæring fra informantene

Vil du delta i forskningsprosjektet

«Faktorer som har betydning for kvinnelige elitespillere sin fotballkarriere»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor jeg ønsker å forske på kvinnelige elitespillere sin fotballkarriere. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Jeg går et mastergradsstudium i kroppsøvnings- og idrettsvitenskap ved Nord Universitet. Dette forskningsprosjektet er min avsluttende masteroppgave ved studiet. Formålet med mitt prosjekt er å forske på faktorer som har betydning for kvinnelige elitespillere sin fotballkarriere. I arbeid med en review-oppgave i vår ble jeg gjort oppmerksom på at kvinnefotball er et understudert felt. Dette understreker dermed viktigheten ved å forske på kvinnefotball og kvinnelige elitespillere.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Nord universitet, Levanger ved veileder Pål Arild Lagestad

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

I mitt forskningsprosjekt vil jeg foreta en kvalitativ datainnsamling bestående av ca. 10 intervju. Kriterier for å delta i forskningsprosjektet er at du er av det kvinnelige kjønn og spiller/har spilt i Toppserien. Omtrent 10 personer får henvendelse om å delta der 50 prosent skal være nåværende elitespillere og 50 prosent skal være daværende elitespillere. Ved et stratifisert utvalg av en toppserieklubb, vil jeg gjennom den utvalgte klubben få anbefalinger om hvem som kan være relevante informanter for mitt forskningsprosjekt. Dine kontaktopplysninger og tillatelse til å kontakte deg har jeg derfor fått fra din nåværende eller tidligere klubb.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i forskningsprosjektet, innebærer det at du deltar i et intervju. Det vil ta ca. 30-60 min. Intervjuet vil omhandle spørsmål om dine meninger, tanker, holdninger og erfaringer rundt din fotballkarriere. Hvis du ønsker å dele opplysninger om din helse og

sosiale forhold, vil jeg inkludere det i min analyse. Alle opplysningene registreres med lydopptak og transkriberes, og oppbevares på to ulike digitale enheter. I tillegg vil alle identifiserbare opplysninger anonymiseres slik at du som deltaker i prosjektet ikke vil bli gjenkjent i publikasjonen.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det er kun forsker og veileder som vil ha tilgang til opplysningene. Forsker for prosjektet er Amalie Hoftun Bjerksæter og veileder er Pål Arild Lagestad. Ditt navn og andre identifiserbare opplysninger vil bli fjernet, omskrevet eller grovkategorisert, og fiktive navn og koder vil bli brukt både under transkriberingen av data og i presentasjonen av resultatene. Du som deltaker i prosjektet vil derfor ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen. Lydopptaket vil også bli slettet etter transkribering.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er i juni 2021. Ved prosjektslutt vil personidentifiserbare opplysninger fjernes, omskrives eller grovkategoriseres og lydopptak som er gjort vil bli slettet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- Innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Nord Universitet / Kroppsøving, idrett og friluftsliv har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Nord Universitet / Kroppsøving, idrett og friluftsliv ved professor Pål Arild Lagestad på epost (pal.a.lagestad@nord.no) eller på telefon: 74022661.
- Vårt personvernombud ved Nord universitet – Toril Irene Kringen på epost (personvernombud@nord.no) eller telefon: 74022750.

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55582117.

Med vennlig hilsen

Pål Arild Lagestad
(Forsker/veileder)

Amalie Hoftun Bjerksæter

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Faktorer som har betydning for kvinnelige elitespillere sin fotballkarriere», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i et intervju
- at personopplysninger om min helse og sosiale forhold kan inkluderes i prosjektet, men at disse opplysningene anonymiseres slik at jeg ikke kan gjenkjennes i publikasjonen.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3: Intervjuguide

Utvalg 1

Intervjuguide

Utvalg 1: Kvinnelige elitespillere som har avsluttet fotballkarrieren

Intervjuguide til studien: «*Faktorer som påvirker fotballkarrieren til kvinnelige elitespillere*», ved Seksjon for Kroppsøving, idrett og friluftsliv ved Nord Universitet.

Problemstilling: *Hvilke faktorer ligger til grunn for at kvinnelige elitespillere i Norge avslutter sine fotballkarrierer i ung alder, og hvilke faktorer påvirker de som velger å fortsette?*

Innledning til intervjuet

Du er her i dag, fordi du har takket ja til å delta i et intervju i forbindelse med min studie innen kvinnefotball hvor jeg ser på hvorfor kvinnelige elitespillere i Norge avslutter sin fotballkarriere i ung alder og hva skal til for at kvinnelige elitespillere fortsetter sin karriere utover gjennomsnittsalderen i Toppserien. Jeg har på forhånd utarbeidet noen spørsmål som jeg ønsker å snakke med deg om og få svar på. Spørsmålene er åpne og omhandler dine personlige meninger, opplevelser og erfaringer. Det finnes ingen riktige eller gale svar, og du bestemmer helt selv hva du ønsker å dele med meg. Jeg ønsker ærlige og åpne svar fra din side. Alle opplysninger fra deg vil bli behandlet fortrolig og konfidensielt. Som beskrevet i informasjonsskrivet vil alle identifiserbare opplysninger som kommer frem i intervjuet bli enten fjernet, omskrevet eller grovkategorisert, slik at teksten er helt anonymisert. Om du har noen spørsmål underveis eller etter endt intervju er det bare å spørre.

Definerte begrep:

Elitenivå – Jeg definerer dette nivået som det som faller utenfor breddefotballen i Norge som derfor inkluderer 1. divisjon og Toppserien for kvinner.

Faktorer – omstendighet, forhold eller person som medvirker til et resultat.

Innledningsspørsmål:

1. Kan du fortelle meg litt om deg selv?
2. Kan du fortelle meg om når og hvorfor du begynte å spille fotball?
3. Kan du fortelle om din fotballkarriere fra start til slutt?
4. Hvor gammel var du da du debuterte i Toppserien?
5. Hvor lenge spilte du i Toppserien og når avsluttet du din karriere på elitenivå?
6. Kan du beskrive hvordan hverdagen din som elitespiller i Toppserien var når du spilte?

Nøkkelsspørsmål – knyttet til personlige erfaringer

7. Hvilke faktorer mener du hadde påvirkning for at sluttet å spille fotball på elitenivå?
(oppfølgingsspørsmål)
8. Hva var den viktigste faktoren for at sluttet å spille fotball på elitenivå?
9. Hva mener du kunne bidratt til at du hadde fortsette å spille elitefotball i Toppserien?
(Oppfølgingsspørsmål)

I de fire spørsmålene nedenfor tar jeg for meg hva tidligere forskning viser at var de hyppigste faktorene for at kvinnelige elitespillere avsluttet sine fotballkarrierer.

10. Hvilken påvirkning vil du si at utdanning har hatt på din fotballkarriere?
(oppfølgingsspørsmål)
11. Hvilken påvirkning vil du si at totalbelastning har hatt på din fotballkarriere?
(oppfølgingsspørsmål)
12. Hvilken påvirkning vil du si at skader har hatt på din fotballkarriere?
(oppfølgingsspørsmål)
13. Hvilken påvirkning vil du si økonomi har hatt på din fotballkarriere?
(oppfølgingsspørsmål)

Nøkkelsspørsmål – knyttet til dine erfaringer med andre

14. Hva tenker du om livet til kvinnelige elitespillere i Norge i dag? Er det noe som er annerledes i dag enn når du spilte?

15. Snittalderen på kvinnelige fotballspillere i Toppserien er på 22,7 år, men mannlige spillere har en snittalder på 26,5 år. Hva tror du dette handler om?

Du har jo tidligere i intervjuet trukket frem faktorer som har påvirket deg. Hvis du nå tar utgangspunkt i tidligere erfaringer med de dine medspillere på klubblag, kretslag, landslag osv.

16. Hva mener du ut ifra dine erfaringer med andre spillere er de viktigste faktorene for at kvinnelige elitespillere fortsetter sine fotballkarrierer utover gjennomsnittsalderen i Toppserien?
17. Hva mener du ut ifra dine erfaringer med andre spillere er de viktigste faktorene for at kvinnelige elitespillere avslutter sine fotballkarrierer utover i ung alder?

Avslutning

18. Er det noe annet som vi ikke har pratet om, som du tror er relevant når det gjelder faktorer som påvirker fotballkarrieren til kvinnelige elitespillere i Norge?

Utvalg 2

Intervjuguide

Utvalg 2: Kvinnelige elitespillere som har fortsatt fotballkarrieren

Intervjuguide til studien: «*Faktorer som påvirker fotballkarrieren til kvinnelige elitespillere*», ved Seksjon for Kroppsøving, idrett og friluftsliv ved Nord Universitet.

Problemstilling: *Hvilke faktorer ligger til grunn for at kvinnelige elitespillere i Norge avslutter sine fotballkarrierer i ung alder, og hvilke faktorer påvirker de som velger å fortsette?*

Innledning til intervjuet

Du er her i dag, fordi du har takket ja til å delta i et intervju i forbindelse med min studie innen kvinnefotball hvor jeg ser på hvorfor kvinnelige elitespillere i Norge avslutter sin fotballkarriere i ung alder og hva skal til for at kvinnelige elitespillere fortsetter sin karriere utover gjennomsnittsalderen i Toppserien. Jeg har på forhånd utarbeidet noen spørsmål som jeg ønsker å snakke med deg om og få svar på. Spørsmålene er åpne og omhandler dine personlige meninger, opplevelser og erfaringer. Det finnes ingen riktige eller gale svar, og du bestemmer helt selv hva du ønsker å dele med meg. Jeg ønsker ærlige og åpne svar fra din side. Alle opplysninger fra deg vil bli behandlet fortrolig og konfidensielt. Som beskrevet i informasjonsskrivet vil alle identifiserbare opplysninger som kommer frem i intervjuet bli enten fjernet, omskrevet eller grovkategorisert, slik at teksten er helt anonymisert. Om du har noen spørsmål underveis eller etter endt intervju er det bare å spørre.

Definerte begrep:

- Elitenivå – Jeg definerer dette nivået som det som faller utenfor breddefotballen i Norge som derfor inkluderer 1. divisjon og Toppserien for kvinner.
- Faktorer – omstendighet, forhold eller person som medvirker til et resultat.

Innledningsspørsmål:

1. Kan du fortelle meg litt om deg selv?
2. Kan du fortelle meg om når og hvorfor du begynte å spille fotball?
3. Kan du fortelle om din fotballkarriere fra start til nå?
4. Hvor gammel var du da du debuterte i Toppserien?
5. Hvor lenge har du spilt i Toppserien?
6. Kan du beskrive din hverdag som elitespiller i Toppserien?

Nøkkelspørsmål – knyttet til dine personlige erfaringer

7. Hva har påvirket deg til å fortsatt spille fotball på elitenivå? (oppfølgingsspørsmål)
8. Hva er den viktigste faktoren for at du fortsatt spiller fotball på elitenivå?
9. Har du noen gang vurdert å avslutte din fotballkarriere, i så fall hvorfor vurderte du dette?

I de fire spørsmålene nedenfor tar jeg for meg hva tidligere forskning viser at var de hyppigste faktorene for at kvinnelige elitespillere avsluttet sine fotballkarrierer.

10. Hvilken påvirkning vil du si at utdanning har hatt på din fotballkarriere?
(Oppfølgingsspørsmål)
11. Hvilken påvirkning vil du si at totalbelastning har hatt på din fotballkarriere?
(Oppfølgingsspørsmål)
12. Hvilken påvirkning vil du si at skader har hatt på din fotballkarriere?
(Oppfølgingsspørsmål)
13. Hvilken påvirkning vil du si økonomi har hatt på din fotballkarriere?
(Oppfølgingsspørsmål)

Nøkkelspørsmål – knyttet til dine erfaringer med andre

14. Hva tenker du om livet til kvinnelige elitespillere i Norge i dag?
15. Snittalderen på kvinnelige fotballspillere i Toppserien er på 22,7 år, men mannlige spillere har en snittalder på 26,5 år. Hva tror du dette handler om?

Du har jo tidligere i intervjuet trukket frem faktorer som har påvirket deg. Hvis du nå tar utgangspunkt i tidligere erfaringer med medspillere på klubb lag, kretslag, landslag osv.

16. Hva mener du ut ifra dine erfaringer med andre spillere er de viktigste faktorene for at kvinnelige elitespillere fortsetter sine fotballkarrierer utover gjennomsnittsalderen i Toppserien?
17. Hva mener du ut ifra dine erfaringer med andre spillere er de viktigste faktorene for at kvinnelige elitespillere avsluttet sine fotballkarrierer i ung alder?

Avslutning

18. Er det noe annet som vi ikke har pratet om, som du tror er relevant når det gjelder faktorer som påvirker fotballkarrieren til kvinnelige elitespillere i Norge?